

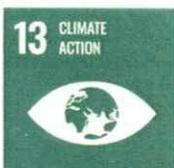
ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА
ENTI SHTETËROR I REVIZIONIT
STATE AUDIT OFFICE

КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА ИЗВРШЕНА РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
НА ТЕМА „ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА
МАКЕДОНИЈА ЗА СПРАВУВАЊЕ СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ“

02 2024 00 10

Скопје, јуни 2025 година

СОДРЖИНА

Опис	Страна
Список на кратенки	
Поимник	
РЕЗИМЕ	1
1. ВОВЕД	4
1.1. Основ и причини за извршување на ревизијата	4
1.2. Предмет на ревизија.....	6
1.3. Законска (правна) регулатива	10
1.4. Институционална рамка.....	11
1.5. Финансирање на климатските промени	11
2. ЦЕЛИ, ОПФАТ И МЕТОДОЛОГИЈА НА РЕВИЗИЈАТА	14
2.1. Цели на ревизијата	14
2.2. Ревизорски прашања.....	14
2.3. Опфат на ревизијата	14
2.4. Критериуми за ревизија	15
2.5. Методологија на ревизијата	15
3. РЕВИЗОРСКИ НАОДИ	17
3.1. Управување со климатски промени	17
3.2. Јавни политики за климатските промени.....	37
3.3. Финансирање на климатските промени.....	43
4. ЗАКЛУЧОК	48
5. ПРЕПОРАКИ	50
6. ПРИЛОЗИ	
Прилог 1: Критериумите и показателите за оценка	
Прилог 2: Проекти финансирани од GCF за период 2020-2024 година	
Прилог 3: Проекти финансирани од GEF за период 2020-2024 година	
Прилог 4: Забелешки на Нацрт извештај	
Прилог 5: Одговор на забелешки на Нацрт извештај	

КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ЗА СПРАВУВАЊЕ СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ“

Список на кратенки

AFROSAI	The African Organization of Supreme Audit Institutions - Африканска организација на врховни ревизорски институции
ASOSAI	Asian Organization of Supreme Audit Institutions - Азиска организација на врховни ревизорски институции
BTR	Biennial transparency report-Двогодишен извештај за транспарентност
BUR	Biennial update report -Двогодишен извештај за климатски промени
COP	Conference of Parties - Конференција на страните на Конвенцијата на Обединетите Нации за климатски промени
ENDC	Enhanced Nationally Determined Contribution - Ревидиран Национален утврден придонес
EUROSAI	European Organisation of Supreme Audit Institutions - Европска организација на врховни ревизорски институции
e-WAM	Extended mitigation scenario – Сценарио со проширени мерки за ублажување на климатските промени
GCF	Green Climate Fund - Зелениот климатски фонд
GEF	Global Environment Facility - Глобален еколошки фонд
ILO	International labor organization - Меѓународна организација на трудот
INTOSAI	International Organization of Supreme Audit Institutions - Меѓународна организација на врховни ревизорски институции
NDC	Nationally Determined Contribution - Национален утврден придонес
OLACEFS	Organization of Latin American and Caribbean Supreme Audit Institutions - Организација на врховни ревизорски институции од Латинска Америка и Кариби
PASAI	Pacific Association of Supreme Audit Institutions - Пацифичка асоцијација на врховни ревизорски институции
UNFCCC	United Nations Framework Convention on Climate Change - Рамковната конвенција на Обединетите нации за климатски промени
WAM	With additional measures – Сценарио со дополнителни мерки
WEM	With existing measures – Сценарио со постојни мерки
WOM	Without measures- Референтно сценарио без мерки
БДП	Бруто домашен производ
ВРИ	Врховни ревизорски институции
ЕУ	Европска унија
ЗЕЛС	Заедница на единици на локална самоуправа
ИСКЗ	Интегрирано спречување и контрола на загадувањето
МАНУ	Македонска академија на науките и уметностите

КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ЗА СПРАВУВАЊЕ СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ“

МЕРМС	Министерството за енергетика, рударство и минерални сировини
МЖСПП	Министерство за животна средина и просторно планирање
НВО	Невладини организации
ННО	Национално назначен орган
ООН	Организација на обединети нации
СЗО	Светската здравствена организација
СМО	Светската метеоролошка организација
ЦОР	Цели за одржлив развој

КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ЗА СПРАВУВАЊЕ СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ“

Поимник

Climate Scanner	Климатски скенер - алатка за брза процена за следење на глобалната климатска акција
антропогено	настанато како резултат на човечко влијание
фотосинтеза	Процес во кој растенијата создаваат храна, од неорганички соединенија (јаглерод диоксид, вода и минерални соли), со помош на сончевата светлина и хлорофилот (кој го има само во зелените делови на растението) се синтетизираат органички соединенија (јаглехидрати, белковини, липиди итн.), кои се неопходни за исхраната на растението и се испушта кислород.
биодиверзитет	Разновидност на животните облици на земјата
МЕМО емисии	Емисии од обновливи извори на енергија
„нето нула“ емисии	рамнотежа помеѓу количината на емитирани и отстранети стакленички гасови во атмосферата

ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА
ENTI SHTETËTOR I REVIZIONIT
STATE AUDIT OFFICE

Број: 17-251/19
Дата: 10.06.2025

РЕЗИМЕ

Извршивме ревизија на успешност на тема „Подготвеноста на Република Северна Македонија за справување со климатските промени“ со цел да дадеме одговор на прашањето: „Дали Владата воспоставила механизми, системи и политики за справување со климатските промени?“

Ревизијата на успешност е извршена согласно Годишната програма за работа на Државниот завод за ревизија за 2024 година.

Со ревизијата на успешност опфативме период од 2020 до 2024 година, при што беше опфатен период пред и по завршување на ревизијата, до денот на изготвување на овој извештај.

За да одговориме на главното ревизорско прашање, ги определивме следните специфични прашања:

1. Дали Владата има воспоставено институционални структури, законодавство, стратешко планирање, координација и комуникација, мониторинг и контрола и транспарентност потребни за управување со климатските промени?
2. Дали Владата воспоставила политики и мерки за ублажување и адаптација на климатските промени?
3. Дали Владата обезбедила финансиски средства за спроведување на активности за ублажување и адаптација со климатските промени?

Со спроведената ревизија и применетата ревизорска методологија, прибраните ревизорски докази, стекнавме разумно уверување дека во Република Северна Македонија исполнети се основните предуслови и постигнат е одреден напредок во креирањето на политиките, но потребни се дополните мерки и активности за воспоставување механизми и системи за справување со климатските промени.

Република Северна Македонија како страна на Договорот од Париз ги поставила своите цели и го определила својот придонес во глобалниот напор за справување со климатските промени за што се изработени стратешки, плански и програмски документи. Но, поради оддолжување на процесот за донесување на Законот за климатска акција, правната и институционална рамка не обезбедува ефикасен систем

Ревизорски тим:

- 1.
- 2.
- 3.

Овластен државен ревизор

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

за управување со климатските промени. Отсуството на јасно дефинирана структурна поставеност, координација и комуникација помеѓу инволвираните страни во процесот на климатски промени како и не воспоставениот систем за мониторинг и известување не овозможуваат креирање на соодветни мерки и политики за климатските промени. Недонесените стратешки документи за ублажување и адаптација на климатските промени укажуваат на слабости во политиките и активностите преку кои државата треба да ги постигне поставените цели за ефикасно управување со климатските промени. Не воспоставеното климатско буџетирање како и немањето механизам за следење на финансиите поврзани со климатските промени не овозможува нивно соодветно планирање и обезбедување средства за имплементација на мерките и активностите.

Ревизорските активности беа насочени кон утврдени ризици во три области при што се утврдени следните состојби:

Управување со климатските промени

Постапката за донесување на Закон за климатска акција трае повеќе од 5 години, а постојното законодавство од областа на животната средина само делумно регулира одредени прашања поврзани со климатските промени, што придонесува државата да нема воспоставен институционален систем, координација и комуникација помеѓу институциите вклучени во процесот на климатски промени. Локалната власт која преку програми и буџетски средства креира мерки и политики на локално ново и ги спроведува политиките од централно ниво, не е вклучена во системот. Не е обезбедена единствена база на податоци потребна за изготвување и ажурирање на Национален инвентар на стакленички гасови, и истиот се изработува со помош на меѓународни проекти, што придонело државата да нема податоци за емисии на стакленички гасови за последните 5 години. Со Долгорочната стратегија за климатска акција државата се обврзала да ги намали нето емисиите на стакленички гасови (без вклучени МЕМО емисии) до 2050 годна за 72% во однос на 1990 година, односно не утврдила „нето нула“ емисии со што не ги исполнила обврските со Европскиот зелен договор. Со Ревидираниот NDC, Република Северна Македонија се обврзала до 2030 година да ги намали нето емисиите на стакленички гасови за 82% во однос на 1990 година, а во 2019 намалувањето е за 9,2%. Не воспоставените механизми за мониторинг од страна на МЖСПП и не известувањето од страна на надлежните министерства, придонесува државата да не може да направи проценка на релевантноста на мерките и ефектите од нив за постигнување на поставената цел.

Јавни политики за климатски промени

Република Северна Македонија како потписничка на Договорот од Париз уште во 2015 година го утврдила својот придонес во глобалните напори за климатски промени со Првиот NDC, а во 2021 година поставила поамбициозни цели со Ревидираниот NDC со што ги исполнила обврските од договорот. Иако, не е донесена Стратегија за ублажување како посебен стратешки документ, во Ревидираниот NDC вклучени се

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

2

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

политиките и мерките за ублажување на емисиите на стакленички гасови. И покрај немање на Национален план за адаптација на климатските промени, дел од секторските стратегии предвидуваат мерки и политики за адаптација што укажува на секторски пристап. Поради не воспоставените механизми за следење на реализацијата на предвидените политики и мерки, не може да се потврди дали истите се соодветни за постигнување на поставените цели со Ревидираниот NDC.

Финансирање на климатските промени

Во Долгорочната стратегија за климатска акција, државата предвидела дека за периодот од 2020-2050 година ќе бидат потребни капитални инвестиции од 35 милијарди евра и трошоци во енергетскиот сектор од 121 милијарда евра за реализација на политиките и мерките. Државата не располага со релевантни податоци за финансиите за климатски промени, со оглед дека не е воспоставен механизам за нивно следење. Во периодот од 2020-2024 година не се изготвени двогодишни извештаи (BUR) со кои државата има обврска да известува за искористените средства од домашниот буџет, буџетите на единиците на локалната самоуправа, како и средства од меѓународни фондови и институции и приватниот сектор.

Во Буџетот на Република Северна Македонија не е воспоставено климатско означување на проектите релевантни или поврзани со климатски промени, со оглед дека сеуште нема законска основа за истото што укажува дека државата нема воспоставено систем за нивно следење ниту во централниот ниту во локалните буџети.

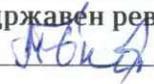
Нагласуваме дека во текот на целиот процес на вршење на ревизијата, ревизорскиот тим на Државниот завод за ревизија имаше постојана стручна и професионална соработка и комуникација со назначените лица за комуникација, надлежните и одговорни лица кај сите институции вклучени во активностите кои беа предмет на ревизија и кои изразија и покажаа позитивен однос кон ревизијата.

Од страна на државниот секретар на Министерството за животна средина и просторно планирање, добиени се забелешки на Нацрт извештајот на овластениот државен ревизор, истите се разгледани и не се прифаќаат поради не доставени дополнителни докази за констатираните состојби во наодите.

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

3

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ“**

---

1. ВОВЕД

1.1. Основ и причини за извршување на ревизијата

Ревизијата на успешност „Подготвеноста на Република Северна Македонија во справувањето со климатските промени“ е вклучена во Годишната програма за работа на Државниот завод за ревизија на Република Северна Македонија за 2024 година.

Глобалното затоплување и климатските промени се најитните предизвици на нашето време. Овие предизвици се универзални, долгорочни прашања кои ги опфаќаат еколошките, економските, политичките и социјалните аспекти. Имено, зголемувањето на нивото на морето поврзано со климата и зголемената фреквенција и интензитет на екстремни настани (на пр. урагани, поплави и продолжени суши) предизвикуваат штетни ефекти, вклучувајќи смртни случаи, миграција на населението, економски загуби и неповратна штета на биодиверзитетот. Глобалното затоплување и климатските промени бараат конзистентен и обединет светски одговор кој ги надминува политичките идеологии и индивидуалните интереси.

Јавниот и приватниот сектор ја споделуваат одговорноста да ја подобрат климатската отпорност и да дејствуваат на климатската адаптација и ублажување. Националните влади играат клучна улога преку распределба на јавни ресурси, развивање и спроведување на јавни политики и ангажирање на различни актери преку механизми за управување.

Претседавањето на ВРИ на Бразил со Меѓународната организација на врховните ревизорски институции (INTOSAI), во партнерство со Работната група за ревизија на животната средина INTOSAI -WGEA, креираше иновативен проект Climate Scanner (Климатски скенер), кој има за цел да развие алатка за брза проценка дизајнирана да ја оцени акцијата на националните влади за климатските промени.

По официјалното иницирање на проектот на XXIV меѓународен конгрес на врховните ревизорски институции (INCOSAI) во ноември 2022 година, формирана е Извршната група за климатски скенер, под раководство на ВРИ на Бразил, е составена од 18 ВРИ од различни региони во светот кои во периодот од март до ноември 2023 година развија рамка за спроведување на климатскиот скенер. Во текот на 2024 година беа спроведени тренинзи за имплементација на оваа рамка од страна на врховните ревизорски институции на сите регионални организации (EUROSAI, AFROSAI, OLACEFC, ASOSAI и PASAI).

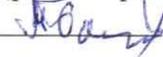
Државниот завод за ревизија на Република Северна Македонија се приклучи на 141 ВРИ од цел свет и одговори на задачата за климатскиот скенер со што резултатите беа обработени и презентирани на Светската климатска конференција COP29 која се одржа во Баку, Азербејџан, на која присуствуваа шефови на држави и влади од 200 земји меѓу кои и на Република Северна Македонија.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

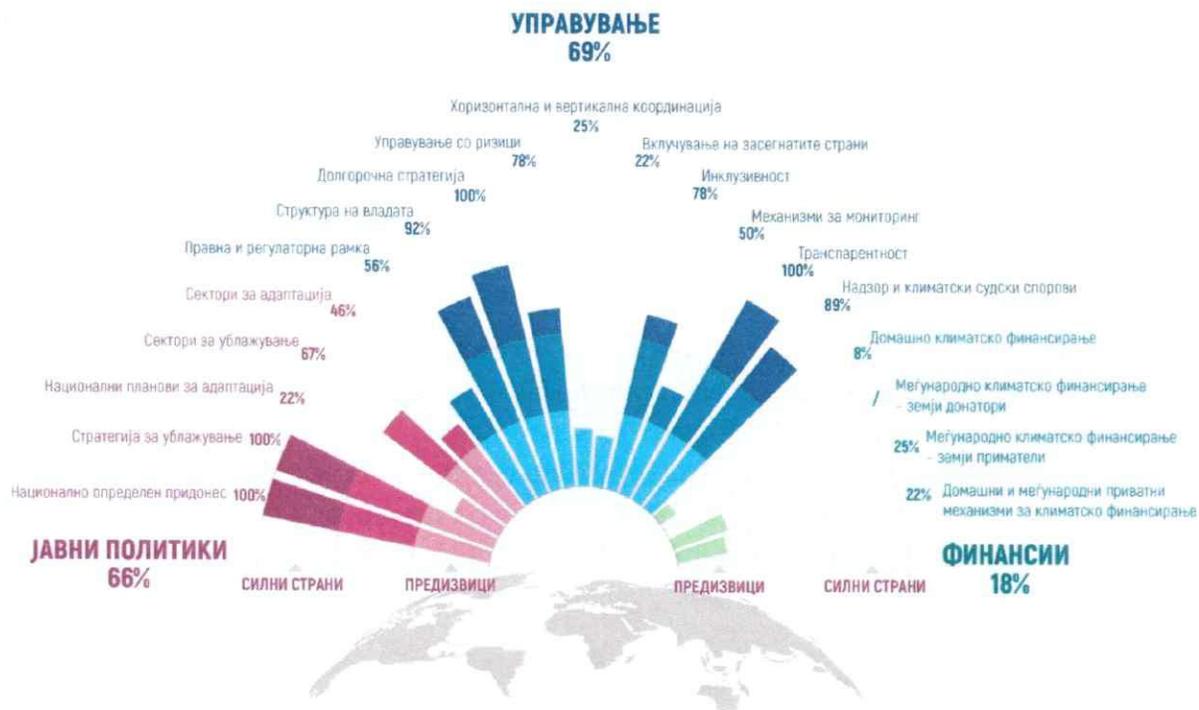
Овластен државен ревизор

4

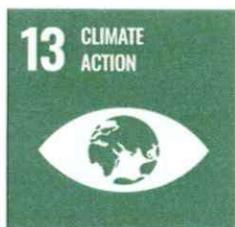
**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

Слика 1 Оценка на климатскиот скенер за Република Северна Македонија

Со обезбедување на податоците за климатскиот скенер и со спроведените прелиминарни истражувања беа утврдени состојби кои упатуваат на ризици во: законската рамка за климатски промени, институционалната структура за управување со климатските промени, хоризонталната и вертикална координација и комуникација меѓу субјектите вклучени во процесот на климатски промени, вклученоста на општините и приватниот сектор во креирањето на политиките за климатски промени, механизмите за следење на проектите предвидени во стратешките документи и акциски планови и нивното финансирање, буџетското означување на проектите и искористувањето на јавните и приватните финансии за климатски промени.

Овие состојби и ризиците кои може да произлезат од нив се од големо значење за граѓаните и од нив зависи ублажувањето на глобалното затоплување и прилагодувањето на климатските промени.

Предлог темата за ревизија на успешност е поврзана со Целите за одржлив развој, односно Цел 13- „Справување со климатските промени“ и тоа: Оваа цел настојува да ја спроведе посветеноста кон Рамковната конвенција на Обединетите нации за климатски промени и понатамошното операционализирање на Зелениот климатски фонд. Има за цел и да ја зајакне отпорноста на земјите и приспособливиот капацитет кон опасностите од климатските услови и природните несреќи, со интегрирање на мерките за ублажување на климатските промени и приспособување во националните стратегии, политики и планирање. Ова, исто така, бара подобро образование, подигнување на свеста и капацитет за ублажување и приспособување кон климатските промени. Бидејќи најсиромашните

Ревизорски тим:

- 1.
- 2.
- 3.

Овластен државен ревизор

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

и најранливите луѓе се најмногу погодени од влијанијата на климатските промени, целта повикува конкретно за зголемување на капацитетот за планирање и управување со климатските промени во најмалку развиените земји.

1.2. Предмет на ревизија

Земјата се загрева побрзо од било кој момент до сега во историјата. Потоплите температури со текот на времето ги менуваат временските услови и ја нарушуваат вообичаената рамнотежа на природата. Тоа носи многу ризици за луѓето и за сите други форми на живот на Земјата.

Стакленичките гасови ја задржуваат топлината што Земјата ја емитура по апсорбирање на сончевата светлина, па наместо оваа топлина да се ослободи во вселената, таа останува заробена во атмосферата, што предизвикува пораст на температурите односно ефект на стаклена градина. Гасови кои во најголема мерка придонесуваат за ефект на стаклена градина се: јаглерод диоксид (CO_2), метан (CH_4), азот субоксид (N_2O), водена пареа (H_2O), озон (O_3), јаглерод моноксид (CO) и сулфур хексафлуорид (SF_6).

Слика 2. Ефект на стаклена градина

Ова води до потопли зими, пожешки лета и екстремни временски услови, како што се суши и поплави. Безброј екосистеми ќе исчезнат засекогаш додека растечките океани ги потопуваат бреговите и градовите. Климатските промени и екстремните временски услови се дел од причините за светскиот раст на стапката на глад и неисхранетост, а последиците по здравјето на луѓето се зголемуваат.

Извор: Greenhouse-effect mk.svg

Смртноста како резултат на топлотните бранови се зголемува. Според податоците на Светската здравствена организација (СЗО), топлотните бранови кои во 2022 година ја зафатија Европа се причина за смртта на најмалку 15.000 лица.

Климатските промени се однесуваат на долготрајните промени во температурите и временските форми. Светската метеоролошка организација (СМО) во својот годишен билтен за стакленички гасови за 2023 година¹ објави дека јаглерод

¹ Билтенот за стакленички гасови се објавува годишно од 2004 година. Оваа публикација ја претставува најновата анализа на набљудувањата од Програмата на Светската метеоролошка организација (Global Atmosphere Watch- GAW) за концентрациите на долготрајни стакленички гасови во атмосферата за 2023 година.

Ревизорски тим:

- 1.
- 2.
- 3.

Овластен државен ревизор

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

диоксидот (CO₂) се акумулира во атмосферата побрзо од кога било досега за време на човечкото постоење на Земјата. Неговото ниво е зголемено за повеќе од 10 проценти за само дваесет години.

Главниот причинител за климатските промени е човековото влијание, пред сè поради употребата на **фосилни горива**, како што се јагленот, нафтата и гасот. Согорувањето на овие горива ослободува стакленички гасови како јаглероден диоксид и метан, кои ја задржуваат топлината и ги зголемуваат температурите на Земјата. Иако јаглеродниот диоксид (CO₂) е природен гас и неопходен дел од атмосферата на Земјата, (клучен за одржување на животот преку процеси како фотосинтезата со кој се создава кислород), тој станува штетен кога се јавува во прекумерно ниво во воздухот и ги надминува здравите граници, најчесто како последица од човечки активности, како согорување на фосилни горива.

Штетни нивоа на CO₂ и метан (CH₄) се јавуваат при **користење на возила** кои работат на бензин и дизел и испуштаат CO₂, (но и други гасови како азотни оксиди), или со јагленот при **греење на објектите**.

При **сеча и палење на шумите** се ослободува CO₂, бидејќи дрвјата го складираат во себе овој гас, а тој се испушта откако ќе бидат пресечени и дополнително се намалува способноста на природата да го апсорбира овој гас преку фотосинтеза. **Депониите за комунален отпад** се еден од најголемите извори на емисии на метан (CH₄), кој е многу посилен стакленички гас од CO₂, иако е во помала количина.

Енергетиката, индустријата, превозот, објектите (при греење/ладење), земјоделството и употребата на земјиштето се меѓу главните „производители“ на штетното ниво на овие гасови.

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

7

Профил на Република Северна Македонија

79%

Планински терен

19.1%

Рамнини

1.9%

Водна површина

Целосна површина
25.713 km²

Популација
2.054.800

Климата е под
влијание на
Средоземното море и
Европскиот континент

41°
во 2012 (1951 - 2021 год.)

Пожарите и поплавите
се најчести извори на
природни опасности

Снабдувањето со енергија во 2020 год.

доаѓа од:

нафтата **39%**
јагленот **29%** и
природниот гас **11%**

Во период од **2019-2021** год, во
шумски пожари е изгорена
површина од
29.000 ха
или **591.114 м³** дрвна маса

Индустријата сочинува **18%** од БДП

Патниот транспорт има најголем удел во
потрошувачка на енергија **98%**

Земјоделството придонесува со **7.4%** од
БДП и **18%** од вкупната вработеност

Област со најмалку
врнежи е помеѓу
Тиквешката Котлина,
Овчеполската Котлина и
Штипската Котлина.
Средното количество
врнежи изнесува **500** и
под **500мм**

Шумската покривка е зголемена за **5%** помеѓу **2010** и **2018** и тоа најмногу од
автохтони видови на **бука** и **даб**

Извор на податоци: Четврт национален план за климатски промени и Статистика за животна средина, 2024

Ревизорски тим:

1.

2.

3.

Овластен државен ревизор

8

ПРОФИЛ НА Република Северна Македонија

Цели за емисии

Нето емисии

2030

82%

намалување на нето емисии под вкупното ниво од 1990 год.

51%

намалување под вкупното ниво од 1990 год. на емисии на стаклени гасови

2050

72%

намалување на национални нето емисии на стакленички гасови

42%

намалување на национални нето емисии на стакленички гасови

2019

11.27

Mt CO₂-e

2021

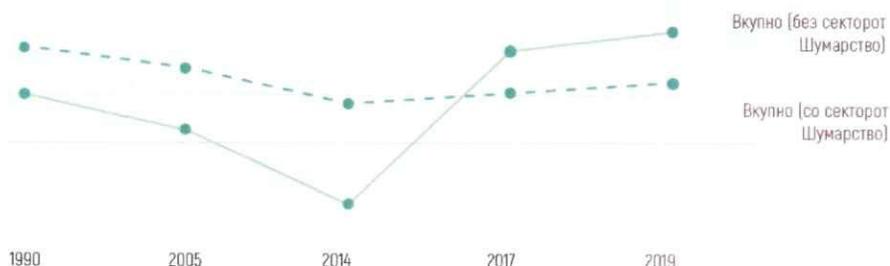
9.72

Mt CO₂-e

* Извор: www.climatewatch.org

Нето емисии по сектори од 1990 до 2019 год.

Mt CO₂-e

Емисии на стакленички гасови по сектори во 2019 год.

Ревизорски тим:

- 1.
- 2.
- 3.

Овластен државен ревизор

КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “

1.3. Законска и правна рамка

Законска и
правна рамка

○ 1992 год	Рамковна конвенција на Обединетите нации за климатски промени (UNFCCC)
○ 1997 / 2012 год	Протоколот од Кјото / Амандман од Доха
○ 2015 год	Парискиот договор
○ до 2020 год	Европскиот зелен договор
○ 2005 - 2025	Законот за животна средина
○ 2018 - 2024	Законот за енергетика
○ 2021 - 2050	Долгорочна стратегија за климатска акција со акциски план
○ 2015 / 2021	Национално утврден придонес (NDC) / Ревидиран национално утврден придонес (ENDC)
○ 2003, 2008, 2014, 2023	Национални планови за климатски промени
○ 2015, 2017, 2021	Двогодишни ажурирани извештаи (BURs)

Стратешки документи - поодделните сектори:

- Стратегија за развој на енергетиката во Република Северна Македонија до **2040** год.
- Национален план за енергија и клима
- Национална транспортна стратегија **2018-2030** год.
- Национална стратегија за земјоделство и рурален развој **2021-2027** год.
- Национална стратегија за заштита на природата **2017-2027** год.
- Стратегија за родова еднаквост **2022-2027** год.
- Среднорочен план на активностите на Народната банка во доменот на управување со ризиците поврзани со климатските промени за периодот **2023 - 2025** год.
- Стратегија за адаптација на здравствениот сектор кон климатските промени во Република Македонија со акционен план **2011 - 2015** год.
- Национална стратегија за одржливо управување со шуми **2006 - 2026** год.

Ревизорски тим:

- 1.
- 2.
- 3.

Овластен државен ревизор

10

1.4. Институционална рамка

1.5. Финансирање на климатските промени

Климатското финансирање има за цел намалување на емисиите, зголемување на понорите на стакленички гасови, како и намалување на ранливоста на антропогените и еколошките системи од влијанијата на климатските промени. Климатското финансирање може да биде од различен вид и од разновидни извори (развојна помош од донатори, кредити, концесии), може да придонесува директно или индиректно кон заштита на климата или да компензира штети и загуби.

Климатските промени претставуваат голем развоен предизвик бидејќи се очекува да предизвикаат значителна еколошка, општествена и економска штета. Потребни се активности за ублажување и адаптација на влијанијата на климатските промени во сите аспекти на економијата.

Активностите на јавниот сектор што се однесуваат на адаптација и ублажување на климатските промени често се распоредени помеѓу повеќе министерства, а соодветно на тоа и средствата наменети за финансирање се распределени во Буџетите на министерствата за земјоделство, шумарство и водостопанство, транспорт, економија, енергетика, здравство, образование и други.

Ревизорски тим:

- 1.
- 2.
- 3.

Овластен државен ревизор

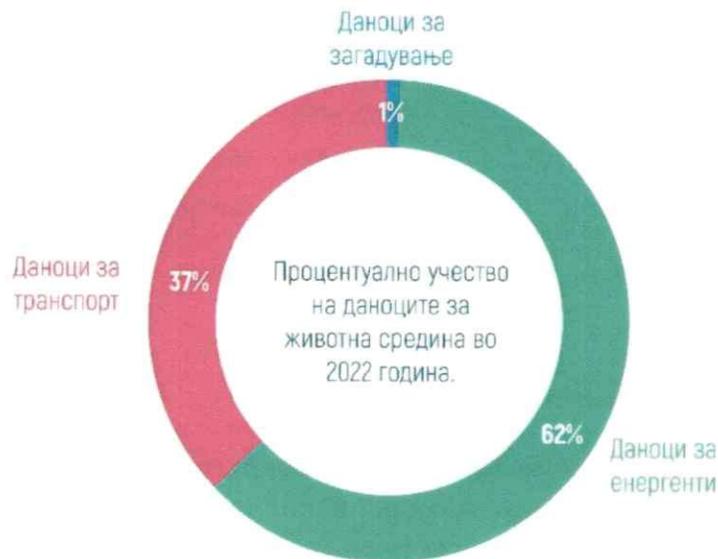
**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

Покрај буџетските средства на централно ниво, финансиски средства за климатските промени се вклучени и во буџетите на единиците на локалната самоуправа.

Даноците за животна средина се извор на финансии во буџетот на државата кои понатаму треба да се распределат по министерства и проекти за климатски промени. Според податоците на Државниот завод за статистика, во 2022 година², во Република Северна Македонија биле платени даноци за животната средина во износ од 13.266 милиони денари, што е за 7,1 % помалку отколку во 2021 година. Во 2022 година, најголемо учество во даноците за животната средина имаат даноците за енергенти со 62 %, по што следат даноците за транспорт со 37 % и даноците за загадување со 1 %.

Учеството на даноците за животна средина во БДП во 2022 година е 1,8 %.

Графикон 1 Процентуално учество на даноците за животна средина во 2022 година

Даноците за загадување ги опфаќаат даноците што се наметнуваат на измерената (или проценета) емисија на штетни материји во воздухот и водата, потоа за управувањето/менаџментот со цврст отпад, за креираната прекумерна бучава и сл. Во оваа категорија не влегуваат даноците за емисија на CO₂, бидејќи тие се опфатени во категоријата даноци за енергенти. Во рамки на даноците за енергенти се вклучени даноците за производство на енергенти и енергетски производи што се користат за стационарни потреби или за сообраќај (оттука, овие даноци се однесуваат на горивата за сообраќај). Даноците за биогориво и за останати видови енергија од обновливи извори се вклучени во оваа категорија. Исто така, тука се

² <https://www.stat.gov.mk/publikacii/2024/ZivotnaSredina2024.pdf>

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

12

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

вклучени и даноците што се плаќаат за залихи на енергетски производи.

Рамковната конвенција на ОН за климатски промени и Протоколот од Кјото³ предвидуваат земјите што имаат повеќе ресурси да им дадат финансиска поддршка на ранливите земји со недоволни ресурси. За таа цел е формиран финансиски механизам⁴, кој што го администрираат Глобалниот еколошки фонд (GEF) и Зелениот климатски фонд (GCF). Конференцијата на Страните на Конвенцијата (COP) одлучува за критериумите и за програмите за климатско финансирање. Страните на Конвенцијата формирале два наменски фонда: Специјален фонд за климатски промени и Фонд за најнеразвиените земји, кои во рамките на Конвенцијата се управуваат од GEF и GCF, додека во рамките на Протоколот од Кјото е формиран Фонд за адаптација.

Република Северна Македонија е потписничка на Договорот на Париз, но не е потписник на Анекс I што значи има можност да користи средства од овие фондови за климатски промени.

Зелениот климатски фонд (GCF) е глобален фонд воспоставен со Рамковната конвенција на ОН за климатски промени кој ги поддржува напорите на земјите во развој да одговорат на предизвикот што го носат климатските промени. GCF им помага на земјите во развој да ги ограничат или намалат емисиите на стакленички гасови и да се адаптираат на климатските промени.

Глобалниот еколошки фонд (GEF) има за цел да им помогне на земјите во развој и економиите во транзицијата да придонесат за севкупната цел на Рамковната конвенција на Обединетите нации за Климатски промени (UNFCCC) за ублажување на климатските промени, истовремено овозможувајќи одржлив економски развој. GEF има за цел да ги покрие дополнителните трошоци за мерка за справување со климата.

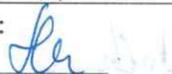
---

³ „Службен весник на Република Македонија“ бр. 49/04

⁴ членот 11 од Конвенцијата

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

13

2. ЦЕЛИ, ОПФАТ И МЕТОДОЛОГИЈА НА РЕВИЗИЈАТА

2.1. Цели на ревизијата

Целта на ревизијата е да се оцени воспоставениот систем и неговото функционирање во насока на ефикасно управување со климатските промени, придржување кон обврските што државата ги преземала, националните јавни политики дизајнирани да ги постигнат тие обврски и распределбата на ресурсите насочени кон финансирање на климатските активности и да се дадат препораки во насока на надминување на утврдените состојби за постигнување на додадена вредност од ревизијата.

2.2. Ревизорски прашања

Ревизијата на успешност е активност која ја спроведовме со цел да дадеме оценка за воспоставениот систем на управување со климатските промени и да одговориме на главното ревизорско прашање: **„Дали Владата воспоставила механизми, системи и политики за справување со климатските промени?“**

Специфични прашања по утврдени области се:

1. Дали Владата има воспоставено институционални структури, законодавство, стратешко планирање, координација и комуникација, мониторинг и контрола и транспарентност потребни за управување со климатските промени?
2. Дали Владата воспоставила политики и мерки за ублажување и адаптација на климатските промени?
3. Дали Владата обезбедила финансиски средства за спроведување на активности за ублажување и адаптација со климатските промени?

2.3. Опфат на ревизијата

Со ревизијата беа опфатени:

- Министерство за животна средина и просторно планирање како институцијата одговорна за политики за климатските промени;
- Министерство за енергетика, рударство и минерални сировини, Министерство за транспорт и Министерство за земјоделство шумарство и водостопанство како сектори кои најмногу придонесуваат во емисиите на стакленички гасови или се најмногу погодени од климатските промени;
- Министерството за финансии како институција која управува со Буџетот на државата и ја следи неговата реализација;
- Кабинет на претседателот на Владата на Република Северна Македонија како национално назначен орган на Зелениот климатски фонд и
- Министерството за здравство е опфатено преку стратешките документи за климатски промени.

Со ревизијата на успешност го опфатиме периодот од 2020 година до 2024 година, а одредени прашања и настани се опфатени претходно и последователно до денот на известување за ревизијата.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор

 _____

14

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

Ревизорските активности кои ревизорскиот тим ги спроведе во субјектите опфатени со ревизијата беа насочени кон три области:

- Управување со климатските промени;
- Јавни политики за климатски промени и
- Финансирање на климатските промени.

2.4. Критериуми за ревизија

За оценка на ефикасноста на политиките на централната и локалната власт во планирањето на зелената инфраструктура во градовите се искористени критериумите и показателите за оценка прикажани во Прилог бр. 1 кон ревизорскиот извештај.

2.5. Методологија на ревизијата

2.5.1. Ревизијата на успешност е извршена во согласност со стандардите на ISSAI за ревизија на успешност и Кодексот на етика на Државниот завод за ревизија.

2.5.2. Кај оваа ревизија на успешност избравме и применивме пристап ориентиран кон системите кој е насочен кон проверка на функционирање на системите на управување, односно дали системите се воспоставени и истите правилно функционираат. Ревизијата беше насочена кон проверка, анализа и испитување на политиките, законските, подзаконските акти, стратешките и планските документи, институционалните капацитети, известувањето и мониторингот и финансирањето на климатските промени.

2.5.3. Со цел добивање на релевантни и доволни ревизорски докази кои водат кон ревизорските наоди, заклучоци и препораки, ги користевме методологијата и техниките на ревизија на успешност:

- проучување на законска и друга регулатива од областа предмет на ревизија,
- разговори/интервјуа со лица релевантни за темата на ревизијата,
- прашалници до релевантните субјекти,
- проверка на документација,
- анализа на податоци и информации,
- физичко набљудување и увид на лице место со фотографирање и
- интернет истражување.

2.5.4. Ревизијата на успешност е извршена во периодот од 18.07.2024 до 31.03.2025 година од тим на Државниот завод за ревизија во состав:

- Марина Блажеска, помошник главен државен ревизор и овластен државен ревизор,
- Марија Трајковска, самостоен ревизор,
- Драган Јовановски, виш ревизор,
- м-р Весна Богдановиќ, ревизор,
- м-р Миле Столески, ревизор и
- м-р Елена Јосифоска Брдароска, помлад ревизор.

2.5.5. Резултатите од спроведената ревизија на успешност беа презентирани на завршен состанок со претставници на субјектите предмет на ревизија на ден 10.04.2025 година.

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

15

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

2.5.6. Од страна на државниот секретар на Министерството за животна средина и просторно планирање, на ден 02.06.2025 добиени се забелешки по Нацрт извештајот на овластениот државен ревизор бр. 17-251/8 (Прилог 5 од овој извештај), истите се разгледани и утврдено е дека забелешките на препораките 1.1., 1.3. и 1.5, не се прифаќаат поради не доставени дополнителни докази за констатираните состојби во наодите.

Забелешките и содржината на одговорот на забелешките се прилог на Конечниот извештај на Овластениот државен ревизор.

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

16

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ“**

3. РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

3.1. Управување со климатски промени

Климатските промени се широко и сложено прашање. Соочувањето со климатската криза е задача која бара структуриран национален систем на управување кој и овозможува на секоја земја соодветно да одговори на предизвиците што ги носат климатските промени, да ги намали своите емисии или да се прилагоди на ефектите од климатските промени. Аспектите како што се националните владини структури и законодавство, планирање, координација, мониторинг, транспарентност, ангажман со различни актери и надзор, се клучни за „доброто управување со климата“.

3.1.1. Со цел зајакнување на глобалниот одговор кон заканата од климатските промени, воспоставување механизми за следење и известување неопходни за навремено, транспарентно, точно, конзистентно, споредливо и комплетно известување и верификација на информации за специфицирани антропогени емисии на стакленички гасови по извори и отстранување преку апсорбенти, како и преземање на акции за адаптација кон климатските промени, воспоставување политики, планирање и преземање на административни мерки, Министерството за животна средина и просторно планирање изготвило предлог текст на Закон за климатска акција.

Активностите за изготвување на законот започнале во 2020 година, кога проектно е изработена првична верзија на текст на законот⁵. Во меѓувреме во Европската унија е донесена нова директива за управувањето со Енергетската унија и за климатско дејствување, вградена и прилагодена со Одлуката на министерскиот совет на Енергетската заедница во 2021 година во законодавството на Енергетската заедница и дополнета со Анексот I од Договорот за основање на заедницата. Со неа се прави реконструкцијата на Директивата 2009/28/EЗ на Европскиот парламент и на Советот и се воведува нова, обврзувачка цел за обновлива енергија за Унијата за 2030 година од најмалку 32%, вклучително и одредба за ревизија со цел да се зголеми целта на ниво на Унијата до 2023 година. Од овие причини потребно било да се извршат измени во текстот на законот пред истиот да биде донесен. Во 2024 година предлог текстот на законот е прикачен на електронскиот систем е-влада. По однос на истиот до Министерството за животна средина и просторно планирање доставени се забелешки од 24 институции, по кои во моментот на вршење на ревизијата се постапува.

Недонесениот закон за климатска акција не обезбедува солидна законска основа и рамка за стратешко планирање и креирање политики и не придонесува кон олеснување на спроведувањето на стратегиите, плановите, политиките и мерките за исполнување на националните цели и долгорочните обврски за намалување на

⁵ Нотирано во Конечниот извештај на овластениот државен ревизор за извршена ревизија на успешност „Преземени мерки и политики од страна на РСМ/ надлежни органи со цел ублажување на климатските промени по Годишната програма за работа на Државниот завод за ревизија за 2021 година.

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

17

КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “

емисиите на стакленички гасови во согласност со Законот за ратификација на Договорот од Париз⁶.

3.1.2. Иако Република Северна Македонија нема донесено закон за климатска акција, сепак со постојните закони, **Закон за животната средина⁷** и **Законот за енергетика⁸** се предвидуваат активности и алатки со цел постигнувањето на целите за ублажување и адаптација на климатските промени.

Со извршената анализа на законската регулатива, го утврдивме следното:

- Согласно одредбите од Законот за животната средина кои се однесуваат на одржливиот развој и глобалните прашања за животната средина предвидено е на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, Владата да донесе **Национален план за климатските промени⁹** за период од шест години. За изработка на Националниот план надлежни се органите на државната управа од областа на: животната средина; земјоделството, шумарството и водостопанството; заштита на природата; економијата; хидрометеоролошките работи; транспортот и врските и здравството. Националниот план за климатски промени, треба да биде усогласен со усвоените документи на Рамковната конвенција на Обединети нации за климатски промени. Определбите во Националниот план за климатски промени, задолжително треба да се имаат предвид при изготвувањето на другите стратешки документи со кои се определува политиката и целите на користење на земјиштето, целите на развојот на стопанството во Република Северна Македонија, искористувањето на природните ресурси и заштитата на животната средина. Во 2023 година донесен е Четврт национален план за климатски промени¹⁰ во кој Република Северна Македонија се обврзува да ги намали емисиите на стакленички гасови за 51% до 2030 година (во споредба со референтната 1990 година) како дел од нејзината цел за ублажување преку нејзиниот Национално утврден придонес (NDC). На него му претходат три Национални планови за климатски промени кои се донесени и доставени до Секретаријатот на UNFCCC во 2003, 2008 и 2014 година соодветно. Тие ги презентираат на меѓународната заедница чекорите што земјата ги презема кон вклучување на прашањата за климатските промени во политиките и процесите. Со оглед дека од 2014 година кога е донесен Третиот национален план за климатски промени, до 2023 година се поминати 9 години, укажува

⁶ „Службен весник на Република Македонија“ бр. 161/17

⁷ „Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/05, 81/05, 79/6, 102/06, 109/06, 24/07, 159/08, 83/09, 1/10, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/1628/18, 65/18 и 99/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 89/22, 171/22 и 3/25

⁸ “Службен весник на Република Македонија“ бр. 96/18, “Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 96/19, бр. 236/22, бр. 134/24 и бр. 147/24

⁹ член 187 од Законот за животната средина

¹⁰ <https://api.klimatskipromeni.mk/data/rest/file/download/af4ef98a3215c3979d3e0d1f5077c50078c1cc17dbd362452ff5302f50a70dc8.pdf>

Ревизорски тим:

1.
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор

18

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

на непочитување на законски утврдениот период од шест години и ненавремено донесување на Четвртиот национален план за климатски промени.

- Со Законот за животна средина предвидено е Владата, на предлог на МЖСПП да усвои **Акционен план за спречување на причините и ублажување на негативните ефекти од климатските промени**¹¹ кој е составен дел на Националниот план за климатски промени. Акциониот план за климатски промени треба да се ажурира и дополнува најмалку на секои три години. Со ревизијата утврдивме дека со Првиот национален план за климатски промени донесен е Акцискиот план за сценариото со постојни мерки, а со Третиот национален план донесени се Акционен план со постојните мерки за адаптација и ублажување, што укажува дека не е испочитувана законската обврска за носење на акционен план кој треба да се ажурира и дополнува на секои три години.

- Во законот исто така е предвиден и **Национален систем за инвентаризација на емисиите на стакленички гасови**¹² кој е неопходен заради управување со податоците за антропогените емисии на стакленички гасови по извори и понори во атмосферата на територијата на државата. Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина воспоставува, развива, води и координира Национален систем за инвентаризација на емисии на стакленички гасови. Системот за инвентаризација опфаќа собирање, обработка, систематизирање, процена, верификација и обезбедување на квалитет и управување со несигурност на податоци, како и чување, искористување, дистрибуција и презентирање на податоци и информации добиени од субјекти кои поседуваат податоци за антропогени емисии по извори и понори на стакленички гасови во атмосферата.

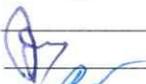
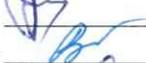
Владата, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, утврдува листа на субјекти кои поседуваат податоци за антропогените емисии на стакленички гасови во атмосферата по извори и понори. Врз основа на листата, министерот со решение ги определува податоците за емисии на стакленички гасови кои субјектите се должни да ги доставуваат до МЖСПП. Субјектите кои поседуваат податоци се должни истите, без надоместок, да ги направат достапни на министерството.

Инвентар на антропогени емисии на стакленички гасови испуштени или отстранети од атмосферата се подготвува од 2000 година и тој е дел од националните планови и двегодишните извештаи за климатски промени. Податоците за емисиите на стакленички гасови од инвентарот се јавно достапни на Националната платформа за климатски промени www.klimatskipromeni.mk, порталот за отворени податоци (data.gov.mk) и на веб-страницата на Конвенцијата. Но со оглед дека инвентарот се подготвува

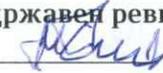
¹¹ член 189

¹² Член 188

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

19

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

во склоп на националните планови и двогодишни извештаи кои се изготвуваат преку проекти од страна на МАНУ, последни информации со кои располага инвентарот се од 2019 година.

Слика 3 Процес на изработка на национален инвентар на стакленички гасови

Со ревизијата утврдивме дека МЖСПП нема воспоставен систем за инвентаризација за подготовка на инвентарот, ниту од Владата на Република Северна Македонија се донесени основните акти за начинот на негово функционирање и утврдување на субјектите кои треба да доставуваат податоци за емисиите на стакленички гасови.

- Со измените на Законот за енергетика од 2022 година предвидено е Владата, на предлог на министерството од областа на енергетиката, да усвои План за енергија и клима за период од најмалку десет години, со проекција за дополнителни 20 години. Министерството надлежно за енергетиката, во соработка со министерството надлежно за работите од областа на животната средина, треба ја следи реализацијата на Планот за енергија и клима и на секои две години треба да подготвува извештај за реализацијата, кој го доставува до Владата и до Секретаријатот на Енергетската заедница најдоцна до 30 ноември.

Република Северна Македонија усвоила План за енергија и клима во мај 2022 година во кој ги предвидела петте најважни димензии на Европската енергетска унија: декарбонизација (емисии на стакленички гасови и обновливи извори на енергија), енергетска ефикасност, безбедност во снабдувањето со енергија, уредување на внатрешниот пазар на енергија и истражување, иновации и конкурентност во сферата на енергетиката и климатските промени.

Ревизорски тим:

- 1.
- 2.
- 3.

Овластен државен ревизор

20

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

Непочитувањето на законски утврдените рокови за донесување на плански документи и не воспоставениот систем за подготовка на инвентарот за стакленички гасови влијае на креирањето на политиките и следење на нивната имплементација.

Состојбата во однос на системот за инвентаризација за подготовка на инвентарот, е утврдена и во Конечниот извештај на овластениот државен ревизор за извршена ревизија на успешност „Преземени мерки и политики од страна на РСМ/надлежни органи со цел ублажување на климатските промени“ по Годишната програма за работа на Државниот завод за ревизија за 2021 година.

3.1.3. Парискиот договор е најрелевантниот меѓународен договор за климатските промени на Рамковната конвенција на Обединетите нации за климатски промени (UNFCCC), за ублажување, прилагодување и финансирање на климатските промени, потпишан во 2015 година. Заклучно со февруари 2024 година договорот е ратификуван од 195 држави. Земјите треба да имаат **правна и регулаторна рамка** која е усогласена со главните механизми и правила воспоставени со Парискиот договор. Во 2017 година, со Указ за прогласување на Законот за ратификација на Договорот од Париз¹³, истиот е составен дел од националната законска регулатива. Долгорочна цел на Парискиот договор е да го зајакне глобалниот одговор на заканата од климатските промени, во контекст на одржливиот развој и напорите за искоренување на сиромаштијата преку:

- ❖ задржување на зголемувањето на глобалната просечна температура на далеку под 2 °C (3.6 °F) над преиндустриските нивоа и да продолжи со напорите да се ограничи зголемувањето на 1,5 °C (2.7 °F), со оглед дека ова значително ќе ги намали ризиците и влијанијата од климатските промени;
- ❖ зголемување на способноста за прилагодување на негативните влијанија на климатските промени и поттикнување на климатската отпорност и развој на ниски емисии на стакленички гасови, на начин кој не го загрозува производството на храна;
- ❖ изработка на финансиски текови во согласност со патот кон ниски емисии на стакленички гасови и развој отпорен на климата.

Според Парискиот договор, секоја земја има обврска да утврди, планира и редовно да известува за придонесот што го презема за ублажување на глобалното затоплување преку Национално утврден придонес (NDC). Ниту еден механизам не ја принудува земјата да постави одредена цел за емисии до одреден датум, но секоја цел треба да ги надминува претходно поставените цели.

Првиот национален утврден придонес на државата е изготвен во 2015 година¹⁴ и е доставен до Рамковната конвенција на ОН за климатски промени (UNFCCC), а во 2021 година доставен е **Ревидиран национален утврден придонес¹⁵** кон

¹³ Службен весник на Република Македонија Бр. 161 од 2017 година

¹⁴ Одлуката на Владата бр. 42-17/91 од 28 јули 2015 година

¹⁵ <https://api.klimatskipromeni.mk/data/rest/file/download/8fe945cf2fb09317ca6f8ca8d2612833153f698a7f0e43ad2b5dace0c9f6f066.pdf>

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

21

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

Договорот од Париз како придонес кон глобалните напори за намалување на емисиите на стакленички гасови.

Иако Република Северна Македонија го има потпишано и ратификувано Парискиот договор со што тој станал дел од внатрешниот правен поредок и не може да се менува со закон¹⁶, со недонесување на Законот за климатска акција државата ги нема транспонирано европските директиви¹⁷ за климатското дејствување во националното законодавство.

Ваквата состојба укажува дека постојното законодавство не е целосно и истото е ограничено во својот опсег и цели. Постои неусогласеност, особено во однос на транспонирањето и спроведувањето на механизмот за мониторинг и известување за емисиите на стакленички гасови, што претставува обврска да биде транспонирано и согласно Одлуките на министерскиот совет на Енергетската заедница и патоказот за декарбонизација.

Управувачка структура

3.1.4. Со цел земјата да се справи со прашањата за климатски промени потребно е државата да воспостави институционална структура на органи и тела (министерства, агенции, одбори или комитети) или систем кој опфаќа различни секторски тела со наведената цел за справување со климатските промени. Значајно е државата да ги регулира надлежностите за секоја од активностите за климатските промени, вклучувајќи ги ентитетите кои се одговорни за водење, координација, спроведување и следење на овие активности и обезбедување транспарентност како би обезбедила функционален систем.

Со извршениот увид во документите кои се однесуваат на воспоставената управувачка структура за климатските промени, го утврдивме следното:

- Со Одлуката за образување¹⁸ Владата формирала **Национален комитет за климатски промени** како мултидисциплинарно тело задолжено за

¹⁶ Член 118 од уставот на Република Северна Македонија

¹⁷ Регулатива (ЕУ) 2018/1999 од 11 декември 2018 за Регулатива (ЕУ) 2018/1999 за управувањето со Енергетската унија и за климатското дејствување, вградена и прилагодена со Одлуката на министерскиот совет на Енергетската заедница 2021/14/ МС-ЕпС од 30 ноември 2021 за вградување на регулативата (ЕУ) 2018/1999 во законодавството на енергетската заедница и дополна на анексот 1 од Договорот за основање на заедницата;

- Регулатива за спроведување на комисијата (ЕУ) 2020/1208 од 7 август 2020 година за структура, формат, процеси на поднесување и преглед на информации пријавени од земјите-членки во согласност со Регулативата (ЕУ) 2018/1999 година;

- Директивата 2003/87/ЕС на Европскиот парламент и Советот од 13 октомври 2013 година што воспоставува систем за тргување со квотите на емисии на стакленички гасови во рамки на Унијата и со која се изменува и дополнува Директивата на Советот 96/61/ЕС;

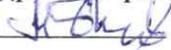
- Имплементирачка регулатива на Комисијата (ЕУ) 2018/2067 од 19 декември 2018 за верификација на податоците и за акредитација на ерфикаторите согласно со Директивата 2003/87/ЕС на Европскиот парламент и Советот; и имплементирачката регулатива на комисијата (eu) 2018/2066 од 19 декември 2018 за следењето и известувањето за емисиите на стакленички гасови согласно со директивата 2003/87/ес на европскиот парламент и советот и амандманската регулатива на комисијата (eu) по 601/2012.

¹⁸ „Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/2000

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

22

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

контролирање и координирање на имплементацијата на проектот и прашањата поврзани со климатските промени. Националниот комитет се состои од претседател, заменик претседател и членови кои ги назначува Владата. На почеток во одлуката било предвидено да учествуваат членови од следниве министерства и институции: министерство за животна средина, финансии, развој, наука, стопанство, урбанизам и градежништво, МАНУ и Републички хидрометеоролошки завод. Во 2003 и 2004 година со измени на одлуката¹⁹ поименично се назначени лицата кои ќе бидат членови на комитетот.

Во работата на националниот комитет предвидено е да бидат вклучени и невладини организации и институции од приватниот сектор, но не се предвидени претставници од единиците на локалната самоуправа.

Составот на комитетот со посочување лица наместо функции, како и не вклученост на сите чинители во процесот на климатски промени, предизвикало на членовите да им престане работниот однос или ангажман по разни основи со што не е обезбедена постојаност и комплетност на ова тело.

Во периодот опфатен со ревизијата 2020 - 2024 година, Националниот комитет за климатски промени не заседавал ниту има преземено некакви други активности со цел контролирање и координирање на имплементацијата на прашањата поврзани со климатските промени. До моментот на вршење на ревизијата не се преземени активности за комплетирање на составот на комитетот и за негово функционирање.

- Надлежноста на комитетот е дефинирана во самата одлука за негово формирање, односно нема законски утврдена обврска, ниту пак му се дефинирани законски надлежности. Во одлуката е предвидено Националниот комитет да ги има следниве обврски:

- ❖ надгледување на националните политики за климатски промени и на имплементацијата на Рамковната конвенција за климатски промени на Обединетите нации на национално ниво;
- ❖ надгледување на сите проекти, програми и истражувачки активности поврзани со климатски промени во државата;
- ❖ осигурување дека политиките и програмите за национални климатски промени се соодветни на националните развојни приоритети и цели;
- ❖ осигурување дека сите релевантни засегнати страни во земјата се информирани и консултирани во врска со политиките и проблематиката за климатски промени;
- ❖ градење на преговарачки политики и стратегии за Владата за состаноци на Конференција на страни (COP) на Рамковната конвенција за климатски промени на обединетите нации (UNFCCC) и
- ❖ ревидирање и финализирање на различните компоненти на Првата

¹⁹ Член 3 став 1

КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “

Национална комуникација пред да биде доставена до Конференцијата на страните.

Во услови кога надлежностите и начинот и динамиката на состанување и одлучување на Националниот комитет за климатски промени не се јасно дефинирани, не обезбедува меѓу институционална координација, спроведување и следење на активностите и нивна транспарентност.

Во предлог верзијата на Законот за климатска акција предвидено е формирање на Национален координативен совет за климатски промени како советодавно тело кое ќе дава насоки за севкупните климатски акции и ќе придонесува кон интеграција на климатските акции во секторските политики, планови и мерки. Со Советот предвидено е да раководи Претседателот на Владата на Република Северна Македонија. Советот ќе го сочинуваат министрите на органите на државната управа надлежни за вршење на работите од областа на животната средина, енергетиката, индустриската политика, транспортот, земјоделството, шумарството, финансиите, европските прашања и одговорното лице за спроведување на Конвенцијата од Министерството. Во него е предвидено да учествуваат по еден претставник од секоја од стопанските комори во Република Северна Македонија, тројца претставници од здруженија на граѓани активни во сферата на животната средина и климатските промени, претставник од Македонската академија на науките и уметностите, претставник од АД Електрани на Северна Македонија и други лица по потреба.

И покрај вклученоста на голем број на институции, правни лица и засегнати страни во предлог верзијата на Законот за климатска акција изостанува вклученоста на локалната власт која треба да ги имплементира политиките и мерките за климатски промени од централната власт како и да креира свои на локално ниво.

Долгорочна стратегија (LTS)

3.1.5. Климатските промени се проблем за кој треба да се развиваат континуирани активности на долг временски период. Од земјите се бара, да дефинираат цели за намалување на емисиите за 2030, 2050 година, па дури и понатаму. Затоа, важно е земјите да воспостават планови и стратегии кои го дефинираат текот на дејствувањето на долг рок за справување со климатските промени.

Парискиот договор²⁰ утврдува дека сите страни треба да се стремат да изготват долгорочни стратегии (LTS) за развој на ниски емисии на стакленички гасови земајќи ги предвид нивните заеднички, но диференцирани одговорности и соодветни способности, во различни национални околности. Рамковната конвенција на Обединетите нации за климатски промени (UNFCCC) одржува веб-локација со сите долгорочни стратегии на секоја од државите.²¹

²⁰ Член 4 став 19

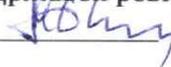
²¹ <https://unfccc.int/process/the-paris-agreement/long-term-strategies>

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

24

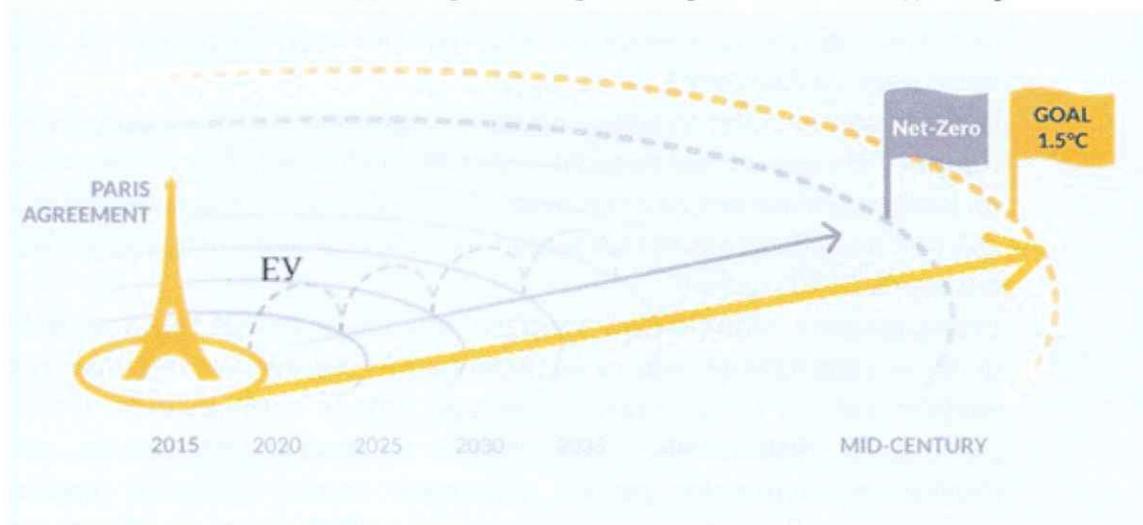

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

Иако Парискиот договор не дефинира кој период треба да се покрие со долгорочните стратегии, врвните климатски научници сметаат дека до 2050 година емисиите на јаглерод диоксид мора да достигнат „нето-нула“ да има веројатна шанса за ограничување на затоплувањето на 1,5^o C.

Климатските промени и деградацијата на животната средина се егзистенцијална закана за Европа и светот. За да се надминат овие предизвици, Европскиот зелен договор предвидува „нула нето“ емисии на стакленички гасови до 2050 година, економскиот раст одвоен од користењето на ресурсите и ниту една личност и ниту едно место оставено зад себе со цел да ја трансформира ЕУ во модерна, ефикасна за ресурси и конкурентна економија.

Слика 4 Цели поставени со Договорот во Париз и Европскиот зелен договор

Република Северна Македонија има Долгорочна стратегија за климатска акција со Акциски план²² во која се дефинира придонесот на државата кон глобалните напори, преку патот кон зелен, ниско јаглероден и климатски отпорен развој, заснован на најдобрите достапни информации и во контекст на пристапувањето на земјата во ЕУ.

Намалување на националните нето емисии на стакленички гасови (без вклучени МЕМО емисии) за 72% до 2050 година во споредба со нивото од 1990 година (или намалување на емисијата на стакленички гасови од 42% до 2050 година во споредба со 1990 година, со исклучок на секторите шумарство и друга употреба на земјиштето и МЕМО) и зголемена отпорност на општеството, економијата и екосистемите на Република Северна Македонија кон влијанијата на климатските промени.

Долгорочната стратегија на Република Северна Македонија не предвидува до 2050 година емисиите на јаглерод диоксид да достигнат „нето-нула“.

²²<https://api.klimatskipromeni.mk/data/rest/file/download/b20b2a9a259a2a2c8c10f977840706563bcaeb8791302106f90cb3334c840343.pdf>

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

3.1.6. Национално утврдените придонеси се документи во кои земјите официјално ги презентираат своите заложби за намалување на емисиите на стакленички гасови, прилагодување на влијанијата од климатските промени и преземање други климатски дејства. Долгорочните стратегии и Национално утврдените придонеси треба да бидат конзистентни едни со други.²³

Со извршената анализа на целокупната документација, ревизијата го утврди следново:

- Република Северна Македонија е земја која не припаѓа во Анексот 1 на Конвенцијата за климатски промени (земја во развој) и досега немала квантифицирани обврски за намалување на емисиите на стакленички гасови. Истовремено, таа има статус на земја кандидат за членство во Европската унија од каде произлегува барањето за следење на европската политика за клима и енергија, која пак ги следи обврските за земјите кои припаѓаат на Анексот 1.

Првиот национално утврден придонес државата го има доставено во 2015 година²⁴. Во него се предвидени следниве амбиции: *„Да се намалат емисиите на јаглероден диоксид од согорувањето на фосилни горива за 30%, односно за 36% при повисоко ниво на амбиција, до 2030 година во однос на референтното сценарио (1990 година)“*.

Ревидираниот национално утврден придонес (e-NDC) има поамбициозни цели за ублажување кои се базираат на потенцијалот за ублажување и на енергетскиот и на останатите сектори (отпад, земјоделство, шумарство) и разгледува области како: вклучување на приватниот сектор, врските со Целите на одржлив развој, родовиот аспект како и дополнителни придобивки. Во него се предвидува: *„во 2030 година да се постигне 51% намалување на емисиите на стакленички гасови во однос на емисиите од 1990 година или изразено во нето емисии, 82% намалување во 2030 година во однос на 1990 година“*.

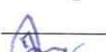
- Климатските промени се тесно поврзани со Целите за одржлив развој, а една од целите (ЦОР 13) е климатска акција. Имајќи го предвид тоа, процесите на планирање и изработка на стратегиите како и рамките за нивна имплементација мора да бидат кохезивни, интегрирани и усогласени, за да се осигура дека климатски активности придонесуваат за Целите за одржлив развој.

Во Ревидираниот национално утврден придонес направена е анализа на потенцијалните негативни влијанија и придобивки од климатските активности кон целите за одржлив развој. **Најсилни синергии** има кај ЦОР 8 - Пристојна работа и економски раст, поради новите работни можности отворени со воведувањето обновливи извори на енергија и на пазарот за

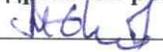
²³ СМА (Конференцијата на страните која служи како состанок на страните на Парискиот договор), со својата одлука 1/СМА, став 40, ги охрабрува Страните да го усогласат својот следен NDC со долгорочните стратегии за развој на ниски емисии на стакленички гасови.

²⁴ <http://unfccc.org.mk/content/Documents/mk%20final.pdf>

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

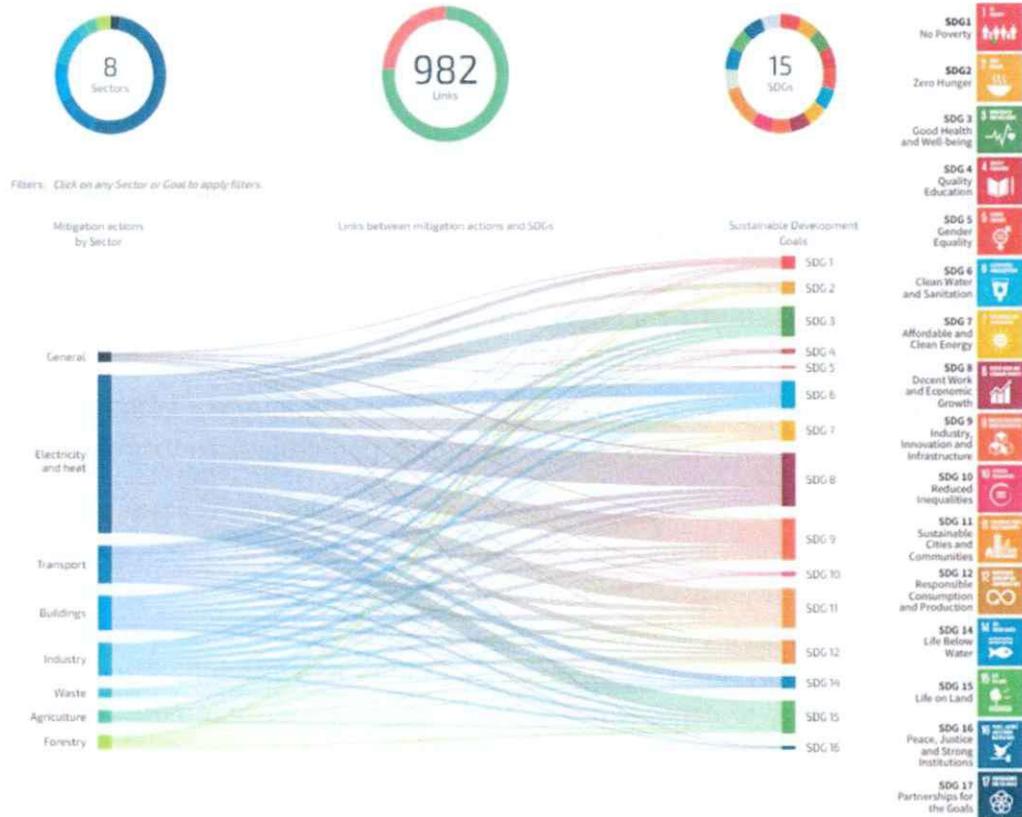

26

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

градење и реконструкција; одржлив економски раст, подобрена економска ефикасност по единица производ и одржлива поддршка на претприемништвото. **Најзначајни компромиси** има со ЦОР 15 - Живот на копно, поради потребата од земјиште за проектите за обновлива енергија, потенцијалната деградација на шумите и потенцијалните промени на течението на реките. Меѓутоа, најголемите синергии се речиси три пати посилни од најголемите компромиси.

Слика 5. Синергии помеѓу NDC и ЦОР

Извор: Извештај за синергиите на NDC – ЦОР и размени во македонски услови

Од направената анализа за идентификација и евалуација на синергии и размени меѓу NDC и ЦОР произлегува дека во 8 сектори идентификувани се 982 линкови со 15 цели за одржлив развој.

Не синхронизираност на Долгорочната стратегија за климатска акција и Ревидираниот национално утврден придонес во поодделни сектори, како и предвидување на амбиции кои нема да ја остварат целта за „нето нула“ емисии до 2050 година укажуваат дека државата не ги поставила јасно своите национални стратешки цели.

Ревизорски тим:

- 1.
- 2.
- 3.

Овластен државен ревизор

27

КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “

Управување со ризици

3.1.7. Климатските промени ќе произведат релевантни влијанија во човечкиот живот, на многу начини. Затоа е важно државата соодветно да ги земе во предвид ризиците поврзани со влијанијата од климатските промени.

Рамката за намалување ризици од катастрофи од Сендаи 2015 – 2030 претставува дел од политиките на ЕУ во сегментот на справување со кризи и Унијата инсистира на нејзина имплементацијата во функција на намалување на ризикот од катастрофи преку:

- а) развојни политики и планови за хуманитарна помош;
- б) одговори на кризи, каде што се разгледуваат одговори и реконструкција на катастрофи и
- в) стратегии за прилагодување на климатските промени.

Системот за управување со кризи во Република Северна Македонија е уреден со Законот за управување со кризи²⁵ и се организира и остварува заради превенција, рано предупредување и справување со кризи кои претставуваат ризик за добрата, здравјето и животот на луѓето и животните, а се настанати од природни непогоди и епидемии или други ризици и опасности.

Во однос на стратешкото планирање на национално и локално ниво за намалување на ризиците од климатски промени, со ревизијата го утврдивме следното:

- Центарот за управување со кризи има воспоставено Национална платформа за намалување на ризици од несреќи и катастрофи (три ревидирани изданија), а во 2019 година, од страна на Владата донесено е нејзиното четврто ревидирано издание. Националната платформа се заснова на обврски кои произлегуваат од Уставот на Република Северна Македонија, националната правна и стратешка рамка, како и меѓународни стратешки документи. Националната платформа се воспоставува како широка рамка на зајакната меѓу ресорска соработка, консултации, размена на информации и искуства помеѓу сите релевантни субјекти во државата, во функција на превенција и намалување на ризиците и преставува дополнителен мулти секторски механизам кој обезбедува анализа и советување по прашања од оваа област. Во неа се предвидени и ризиците кои произлегуваат од климатските промени.

Националниот координатор за имплементација на платформата именуван од Владата на Република Северна Македонија во соработка со другите субјекти на системот за кризи има обврска да подготви Акциски план за унапредување, развивање, јакнење на системот за кризи за период од три години кој го усвојува Владата.

Акцискиот план за имплементација на Националната платформа за намалување на ризици од катастрофи на Република Северна Македонија

²⁵ „Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/2005, 36/11, 41/14, 104/15, 39/16 и 83/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 215 од 16.9.2021 година

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор

 _____

28

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

2022-2024 година е структуриран согласно основните програмски приоритети на Сендаи рамката и претставува сублимат на проектите и активностите понудени од институциите кои се инволвирани во системот за управување со кризи и заштита и спасување, во кој се дефинирани активностите, носителите и роковите за нивна имплементација.

Поради специфичностите на институциите инволвирани во Акцискиот план, активностите се насочени кон три основни приоритети:

- Приоритет 1: Разбирање на ризиците од катастрофи и зајакнување на управувањето со нив
- Приоритет 2: Вложување (инвестирање) во намалувањето на ризиците од катастрофи
- Приоритет 3: Подобрување на подготовката за ефективен одговор.

- Ризиците од климатските промени се вклучени во поединечните секторски стратегии. Така во Националната стратегија за земјоделство и рурален развој 2021-2027 година се утврдени ризици кои произлегуваат од климатските промени. Со негативното влијание на климатските промени, односно со зголемувањето на температурите и намалувањето на врнежите зголемен е ризикот за појава на шумските пожари, а со ерозија на земјиштето, лавини и лизгање ризик од појава на поплави за што се предвидени мерки за нивно ублажување и адаптација.
- Климатските промени може да доведат до ризици коишто би можеле да влијаат врз сигурноста и стабилноста на поединечните банкарски институции и да имаат пошироки ефекти врз финансиската стабилност. Од овие причини ризиците од климатските промени ги има детектирано и Народната Банка на Република Северна Македонија која во август 2023 година усвоила Среднорочен план на активностите на Народната банка во доменот на управување со ризиците поврзани со климатските промени за периодот 2023 – 2025 година. Банките се изложени на климатските промени преку два клучни канала, физичките ризици и транзициските ризици. Физичките ризици се директна последица на климатските промени, се однесуваат на ефектите/последичите од глобалното затоплување и од екстремните временски непогоди (обилни врнежи и поплави). Остварувањето на физичките ризици може да предизвика моментално уништување или постепено намалување на вредноста на средствата и имотот и доколку ваквиот имот е заложен како обезбедување за кредитите од банките, тоа може да доведе до зголемување на кредитните загуби на банките. Транзициските ризици се резултат на активностите коишто ги преземаат носителите на политиките, иноваторите/компаниите или потрошувачите, заради спречување или справување со климатските промени и произлегуваат од активностите и мерките за намалување на ефектите од климатските промени при преминот од постојните, традиционални начини на производство кон по еколошки технологии. Преминот кон зелена економија не може да се спроведе веднаш, туку треба да се спроведува постепено,

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

29

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

според однапред дефинирана рамка и динамика. Доколку мерките на климатските политики започнат да се спроведуваат премногу доцна или доколку активностите се преземаат на непланиран и некоординиран начин (било во земјата било со други земји), би се појавила несигурност при инвестирањето и инвеститорите не би можеле целосно да го предвидат влијанието на овие политики, што може да предизвика зголемени финансиски ризици.

- Од климатските промени се засегнати 70 % од светската работна сила. Во извештајот на Меѓународната организација на трудот (ИЛО) се проценува дека 19.000 луѓе во светот секоја година умираат поради преголема изложеност на жештина на работното место. Екстремните жештини и ултравиолетови зраци, можат да предизвикаат здравствени проблеми како што се кардиоваскуларните болести и ракот на кожата, претежно кај работниците во земјоделството, градежништвото и другите сектори во кои се работи на отворено. Околу 2,4 милијарди работници во текот на работниот век ќе бидат изложени на преголема топлина.

Министерството за здравство уште во 2011 година има донесено **Стратегија за адаптација на здравствениот сектор кон климатските промени во Република Македонија со акционен план 2011 – 2015 година**, во која се утврдени ризиците од климатските промени врз здравјето, како висок ризик од зголемување на смртноста за време на топлотни бранови, ризик од појава на заразни болести и ризик од пожари. Иако оваа стратегија има и акциски план со конкретни проекти и активности кои треба да бидат преземени и временска рамка за нивна реализација, по изминување на периодот за кој истата е донесена не е направено нејзино ревидирање и повторна проценка на ризиците од климатските промени.

Иако Република Северна Македонија развила секторски пристап во мапирањето и утврдувањето на ризиците, недостасува нивно следење и ажурирање на одреден временски период со што ќе се обезбеди континуирана проценка на ризиците и предвидување на мерки и активности со цел превенција или намалување на последиците кои би можеле да ги предизвикаат.

Хоризонтална и вертикална координација и вклученост на засегнатите страни

3.1.8. Решавањето на климатските промени бара збир на политики и мерки во широк спектар на сектори, секој со прецизен придонес кон целокупното достигнување на националните климатски обврски. Затоа, од фундаментално значење е визијата и целите да бидат интегрирани во агендите на ресорните министерства и тие да навлезат во соодветните секторски политики, преку *зајакната хоризонтална координација на политиките*. Овој императив за координација важи и за намалување на емисиите (ублажување) на стакленички гасови и за намалена ранливост на влијанијата на климатските промени (адаптација) и е потребен на национално ниво, но исто така и на различни нивоа на администрација, односно на локално ниво.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор

30

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

Долгорочна стратегија за климатска акција и акциски план предвидува специфична цел за меѓу ресорска соработка и тоа: „Да се воспостават сеопфатни инструменти за планирање, координација и спроведување на политиките за климатско дејствување.“ Ова треба да биде овозможено со сеопфатна правна основа и законски утврдени инструменти за координација за олеснување на дизајнирањето и спроведувањето на меѓу секторската политика, како и механизмите за следење на спроведувањето на предвидените политики и мерки. Со извршената анализа на доставената документација, ревизијата го утврди следново:

- Со оглед дека законот за климатска акција сеуште не е донесен, постојниот закон за животна средина ги дава насоките за меѓу секторска и меѓу ресорска соработка, во кои се вклучени органите на државната управа од областа на: животната средина; земјоделството, шумарството и водостопанството; заштита на природата; економијата; хидрометеоролошките работи, транспортот и врските и здравството, но не и локалната самоуправа како еден од чинителите во креирањето на мерки и политики односно во изработката на Националниот план за климатски промени. Ова придонесува на локално ниво да се креираат мерки и политики во однос на комуналните работи и управувањето со отпад кои нема да бидат земени во предвид при изработка на националните документи или обратно на централно ниво да се креираат политики и мерки без да се вклучат локалните власти или планските региони. Иако законот не предвидува вклученост на локалната самоуправа во креирањето на мерки и политики, во фазата на планирање на долгорочната стратегија вклучени се Град Скопје и ЗЕЛС.
- Надлежна институција за спроведување на политиките за климатски промени е Министерството за животна средина и просторно планирање. Во рамките на МЖСПП, Државниот советник за климатски промени има надлежност за координирање, креирање и имплементација на климатските политики и мерки за ефективен менаџмент од областа на климатските промени. Во Секторот за одржлив развој и инвестиции, формирано е одделение за политики за климатски промени, во кое се систематизирани 5 работни места, од кои 2 се пополнети. Надлежности на ова одделение се истражување и анализа на политики, документи и програми на локално, национално и меѓународно ниво од областа климатски промени, како и подготовка на плански документи од областа климатски промени. Поради недостаток на капацитети, сите акти кои претставуваат обврски на државата од ратификуваните меѓународни договори се изработени како проектни активности.
- Со Законот за изменување и дополнување на законот за организација и работа на органите на државната управа²⁶ основано е Министерство за енергетика, рударство и минерални сировини, во кое е формиран Сектор за

²⁶ Службен весник на Република Северна Македонија, бр. 121 од 10.6.2024 година

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

енергетска ефикасност и климатски промени со предвидени 5 одделенија и вкупно 27 работни места. Од нив е пополнето едно работно место на неопределено време и ангажирани се 5 лица преку Агенција за привремено вработување.

- Во министерствата и институциите кои треба да бидат вклучени во процесот на климатски промени (Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство, Министерство за транспорт, Министерство за финансии и Министерство за здравство) не е воспоставена структура односно не се предвидени работни позиции или работни задачи и одговорности за лица кои би требале да бидат вклучени како во креирањето на мерките и политиките за климатски промени така и во известувањето кое треба да произлезе од соодветните институции.
- Во Правилникот за систематизација на работните места²⁷ во Генералниот секретаријат на Владата на Република Северна Македонија во Одделението за регионален и одржлив развој предвидено е работно место советник кој ги следи и координира проектите од меѓународната заедница од областа на животната средина, климатските промени и одржливиот развој. Со донесување на нов Правилник за систематизација на работните места²⁸ повеќе не постои ова одделение и нема работно место за кое се предвидени надлежности од областа на климатските промени. Климатските промени се многу сложена тема и владините институции не се единствените актери во дизајнирањето и спроведувањето на мерките за нивно решавање. Во ова се препознава вклучувањето на невладиниот сектор, приватниот сектор и академската заедница. Постојат различни облици и инструменти за ангажирање со засегнатите страни, како што се совети, јавни расправи, лаборатории и советодавни групи.

Иако во законската рамка не е предвидена вклученост на невладини организации и приватниот сектор во креирањето на мерки и политики за климатски промени, истата е препознаена како потреба во стратешките документи, па од овие причини во подготвителната фаза на изготвувањето на Ревидираниот NDC како и во Долгорочната стратегија вклучени се чинители од невладиниот сектор како и стопански комори преку кои се допира до приватниот сектор.

Не воспоставената вертикална и хоризонтална координација, не систематизирани и не пополнети работни места како и не соодветна институционална поставеност потребна за да се обезбедат инструменти за планирање, координација и спроведување на политиките за климатско дејствување укажуваат дека државата не воспоставила механизам за координација и вклученост на сите засегнати страни во климатската акција.

²⁷ Бр. 43-5893/1 од 09.06.2015 година со измени и дополнувања бр. 43-5893/5 од 23.11.2015, бр. 04-5107/1 од 28.6.2016, бр. 04-5107/4 од 14.7.2016, бр.47-2375/1 од 30.5.2017, бр. 47-2375/3 од 4.8.2017, бр. 47-2375/8 од 11.12.2017, бр. 04-1317/2 од 31.1.2018, бр. 04-1317/4 од 12.2.2018, бр. 04-1317/8 од 2.3.2018

²⁸ Бр. 53-1942/3 од 19.02.2025 година

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

32

Мониторинг и контрола

3.1.9. Постојниот Закон за животна средина предвидува механизми за следење на реализација на мерките и активностите од Акцискиот план на Националниот план за климатски промени од страна на Министерството за животна средина и просторно планирање, додека субјектите кои поседуваат податоци за антропогените емисии на стакленички гасови во атмосферата, вклучувајќи и статистички податоци потребни за изработка на Инвентарот за стакленички гасови се должни истите, без надоместок, да ги направат достапни на министерството. Во Долгорочната стратегија за климатска акција предвидена е специфична цел: „Да се изградат цврсти системи за редовно и периодично собирање податоци за производство и распространување на научни и технички знаења.“

Системот за собирање податоци е клучен механизам за соодветно и навремено реагирање на ефектите од климатските промени.

Од извршената анализа на добиената документација, со ревизијата ги утврдивме следниве состојби:

- Акциониот план за климатски промени во прилог на Националниот план за климатска акција треба да се ажурира дополнува најмалку на секои три години²⁹. Органите, институциите и другите правни лица вклучени во климатските промени се должни, самостојно или во соработка со другите органи, институции и другите правни лица, да ги преземаат сите неопходни мерки и активности утврдени со Националниот план за климатски промени и најмалку еднаш годишно, да достават извештај за реализацијата на мерките и активностите утврдени со Националниот план за климатски промени до МЖСПП. Додека МЖСПП треба најмалку еднаш на три години, да ја известува Владата на Република Северна Македонија за спроведувањето на Националниот план за климатски промени³⁰.

Со ревизијата утврдивме дека органите, институциите и другите правни лица вклучени во климатските промени не доставуваат извештај за реализација на мерките и активностите утврдени со Акцискиот план, ниту МЖСПП ја известува Владата за реализацијата на мерките и активностите од Националниот план.

На овој начин законски воспоставениот мониторинг систем за следење на активностите и мерките утврдени во Акцискиот план на Националниот план за климатски промени не функционира, односно не обезбедува транспарентност и отчетност на институциите и органите вклучени во системот и не овозможува следење на реализацијата на предвидените активности.

²⁹ член 189 од Законот за животната средина

³⁰ член 190 од Законот за животната средина

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

- Со оглед дека не е донесен законот за климатска акција во домашното законодавство не се предвидени механизми за мониторинг и контрола на реализацијата на мерките и политиките од Национално утврдениот придонес и Долгорочната стратегија. Обврска за следење на реализацијата на планираните активности предвидени во стратешките документи на секторите засегнати за климатска акција не е предвидена, поради што истите не изготвуваат извештаи.
- Законот за енергетика³¹ предвидува МЕРМС во соработка со МЖСПП, да ја следи реализацијата на Планот за енергија и клима и на секои две години да подготвува Извештај за реализацијата за претходните две календарски години, кој го доставува до Владата и до Секретаријатот на Енергетската заедница најдоцна до 30 ноември. Со оглед дека Националниот план за енергија и клима е усвоен во мај 2022 година, во текот на ревизијата во подготовка е Извештај за реализација на Националниот план за енергија и клима.
- Известувањето за животната средина преку индикатори претставува амбициозен потфат да се произведе извештај, слика на состојбата на животната средина, презентирана колку што е можно повеќе со квантитативни и квалитативни податоци добиени преку научно засновани мерења и анализи, коишто упатуваат на изворите, причините, последиците и трендовите на конкретните состојби. Подготовката на индикаторите претставува исполнување на една од обврските од Законот за животна средина³², и ја обезбедуваат основата што е неопходна за соодветно одлучување во процесот на управување со животната средина, со што се дава очекуваниот придонес кон одржливиот развој на нашата земја. Министерството за животна средина на секои две години во периодот од 2008 до 2024 година публикува Индикаторски извештај за животна средина каде дел се климатските промени. Во извештајот од 2024 година се дадени индикатори како: емисии на стакленички гасови, проекции за емисиите, интензитет на емисиите, потрошувачка на супстанции што ја осиромашуваат озонската обвивка, температура на воздухот, врнежи, топлотни бранови, емисии на стакленички гасови од употреба на земјиште, промена на земјиште и шумарство. Врз основа на овие индикатори се мери трендот (позитивен или негативен, растечки /опаѓачки или променлив) со што се утврдува дали државата е во правец на исполнување на целите или е далеку од целта. Со оглед дека нема известување од страна на секторите за реализација на активностите и мерките, извештајот не содржи информации и податоци за тоа кои мерки и активности се спроведени односно не се спроведени по сектори.

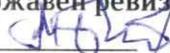
³¹ член 172 од Закон за енергетика

³² член 45 став 3 од Законот за животна средина

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

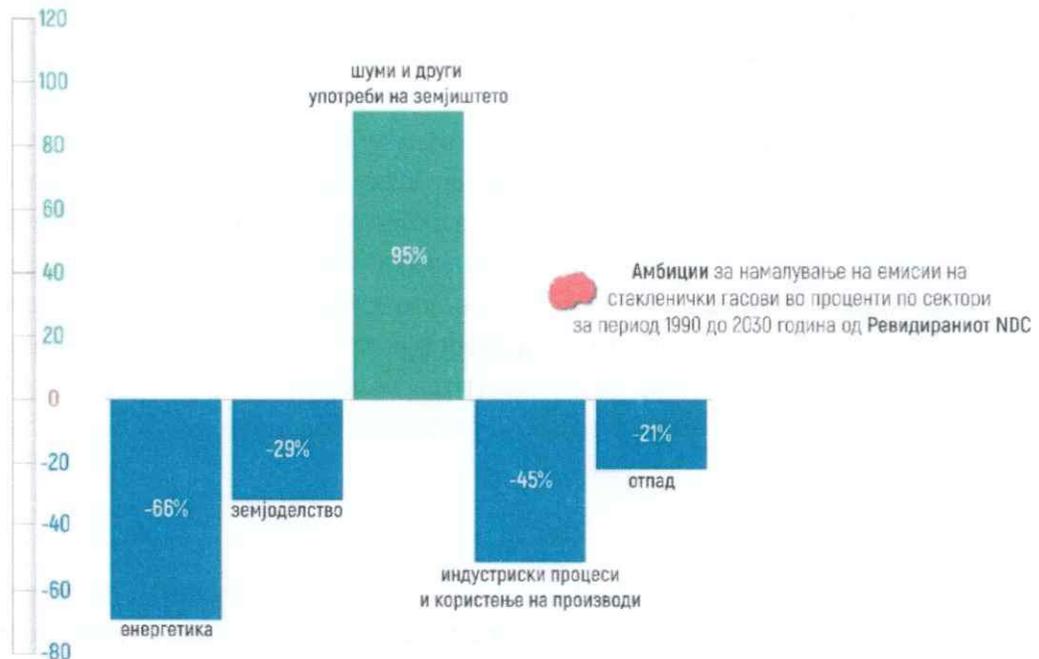

34

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

- Амбицијата за намалување на емисиите на стакленички гасови од Ревидираниот NDC е „во 2030 година да се постигне 51% намалување на емисиите на стакленички гасови во однос на емисиите од 1990 година или изразено во нето емисии 82% намалување во 2030 година во однос на 1990 година.“ За постигнување на овие цели предвидени се поединечно по сектори амбиции за намалување. На следниот графикон е прикажан процентот на намалување по сектори потребен за да се достигнат амбициите на државата до 2030 година.

Графикон бр. 2 Амбиции за намалување на емисии на стакленички гасови во проценти по сектори за период 1990 до 2030 година од Ревидираниот NDC

Официјалните податоци кои произлегуваат од Инвентарот на стакленички гасови односно од Четвртиот национален план за климатски промени се однесуваат за 2019 година. Ако не се земат предвид понирањата (или емисиите во годините со шумски пожари) од секторот шумарство и други употреби на земјиштето, тогаш вкупните емисии на стакленички гасови во 2019 година се проценуваат на 11.268 Gg CO₂-eq. Без секторот шумарство и други употреби на земјиштето, во 2019 година вкупните емисии на стакленички гасови се намалени за 9,2% во споредба со 1990 година.

На слика бр. 6 прикажани се емисиите на стакленички гасови по сектори од Четвртиот Национален план за климатски промени изготвен во 2023 година.

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

Слика бр. 6 Емисии на стакленички гасови по сектори

Сектор	1990 година	2000 година	2005 година	2014 година	2015 година	2016 година	2017 година	2018 година	2019 година
Енергија	9.608	9.744	9.247	8.045	7.697	7.447	7.964	7.430	8.501
Индустриски процеси и употреба на производи	932	888	862	836	734	768	588	651	763
Земјоделство (без секторот за шумарство и друга намена на земјиштето)	1.468	1.244	1.203	1.127	1.164	1.203	1.755	1.704	1.368
Сектор за шумарство и друга намена на земјиштето	-1.546	10.056	-2.028	-3.252	-890	-1.321	1.360	-1.763	1.634
Отпад	407	413	435	574	595	607	611	622	635
Вкупно (со секторот за шумарство и друга намена на земјиштето) – Нето емисии	10.870	22.346	9.719	7.330	9.299	8.704	12.278	8.644	12.902
Вкупно (без секторот за шумарство и друга намена на земјиштето)	12.415	12.290	11.747	10.582	10.190	10.024	10.918	10.407	11.268

Извор: Четврт Национален план за климатски промени

Непостоењето на механизам за постојан мониторинг и следење на реализацијата на мерките и политиките од NDC не дава можност да се утврдат причините за нискиот процент на постигнување на амбициите, односно дали истиот се должи на неспроведување на мерките и политиките или на нивна несоодветност. Од друга страна, не воспоставениот систем за известување од страна на секторите не дава реална слика за состојбата на државата во напорите да ги намали емисиите на стакленички гасови или да се адаптира на климатските промени и не може да се користи како повратна информација за подобрување на политиките за климатски промени.

Транспарентност

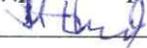
3.1.10. Според Засилената рамка за транспарентност, страните во Парискиот договор се обврзани да поднесуваат **двегодишни извештаи за транспарентност (BTR)** на секои две години, а првото поднесување треба да биде до 31 декември 2024 година. Во него треба да известуваат за NDC, политиките и мерките, влијанија и адаптација на климатските промени, нивоа на финансиски, технолошки развој и трансфер и поддршка за градење капацитети, потреби за градење капацитети и области на подобрување. Земјите во развој, како Република Северна Македонија можат да ги достават информациите потребни за BTR во моментот кога ќе бидат подготвени без разлика на утврдениот рок.

Од вкупно 194 држави потписнички на Договорот од Париз, 100 држави изготвиле и доставиле прв двегодишен извештај за транспарентност (BTR). Република Северна Македонија сеуште не ги има изработено овие документи, но преку проектот „Развој на Првиот двегодишен извештај за транспарентност, комбинираниот Втор двегодишен извештај за транспарентност и Петтата национална комуникација за климатските промени во рамките на UNFCCC (BTR1 и BTR2/NC5)“ има обезбедено средства во висина од 1.233.000 УСД од GEF за изработка на овие документи и истиот треба да се реализира до декември 2027 година.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор

 _____

36

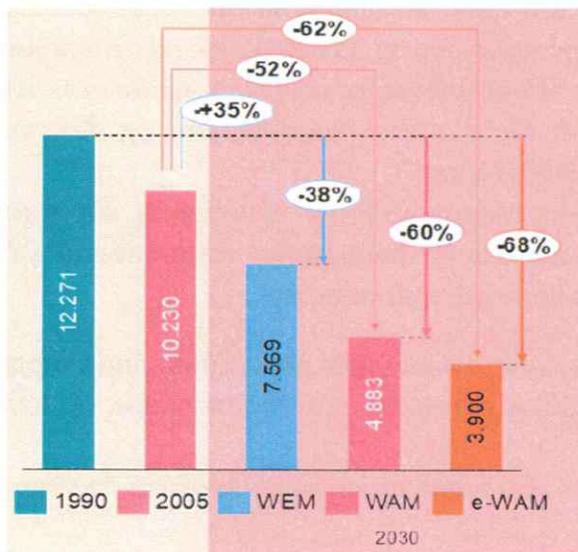
3.2. Јавни политики за климатските промени

Со оглед на сериозноста на климатските промени, постои итна потреба од преземање на мерки од сите земји за справување со нив. Во овој контекст, националните влади играат клучна улога во спроведувањето на јавните политики кои можат да ги предводат напорите да ги ублажат емисиите на стакленички гасови и да преземат мерки за адаптација на нивните земји во одговор на новите климатски услови.

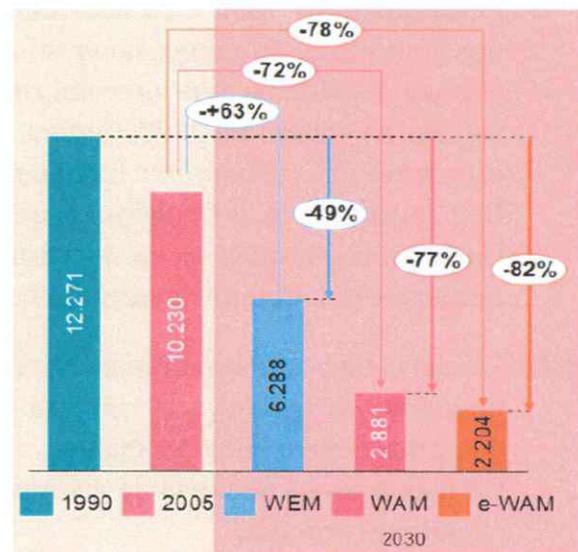
Ублажување на климатските промени (или декарбонизација) е акција за ограничување на стакленички гасови во атмосферата кои предизвикуваат климатски промени, додека **адаптацијата на климатските промени** е процес на прилагодување на моменталното или очекуваното глобално затоплување и неговите ефекти. Адаптацијата може да биде постепена (акции на кои главна цел е одржување на суштината и интегритетот на системот) или трансформациона (акции кои ги менуваат основните атрибути на системот како одговор на климатските промени и нивните влијанија).

Со цел да утврдат политики и мерки за ублажување и адаптација кон климатските промени државите користат стандардна методологија преку која развиваат сценарија за проценка на влијанијата на мерките. Едното е сценарио кое претпоставува транзиција користејќи ги постојните политики и мерки (WEM), второто разгледува порадикална транзиција користејќи дополнителни политики и мерки (WAM), додека третото е проширено сценарио за ублажување со дополнителни мерки – e-WAM). Трите сценарија за ублажување се прикажани на слика бр. 7 и 8.

Слика 7 и 8 Сценарија од Третиот двогодишен извештај за климатски промени

Слика 7 : Вкупни емисии на стакленички гасови од сите сектори со вклучен увоз на електрична енергија (MEMO) во сценаријата WEM, WAM и e-WAM во 2030 во однос на 1990 и 2005 година (во Gg CO₂-eq)

Слика 8: Вкупни емисии на стакленички гасови од сите сектори без MEMO во сценаријата WEM, WAM и e-WAM во 2030 во однос на 1990 и 2005 година (во Gg CO₂-eq)

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

3.2.1. Парискиот договор ги обврзува земјите потписнички на секои пет години да информираат за своите национални придонеси, односно предвидува и механизам за зголемување на амбицијата на климатската акција со тек на време, за кои секоја држава потписничка има обврска да подготви и да достави национален придонес со највисокото можно ниво на амбиција.

Национално утврден придонес (NDC) е документ во кој земјата официјално ги презентира своите заложби за намалување на ефектот на стаклена градина, гас емисии, прилагодување до климатските промени, влијанија и други климатски дејства. На глобално ниво, со спроведување на амбициите од првите национални придонеси, ќе доведат до затоплување од 2,9°C до 3,4°C до крајот на векот. Поради тоа потребни се поамбициозни активности за ублажување на климатските промени, со што би се постигнала целта на Договорот од Париз (да се ограничи порастот на температурата под 2°C, односно до 1,5 °C).

Во април 2015 година, во Република Северна Македонија како договорна страна на Парискиот договор, е донесен првиот Национално утврден придонес, а следејќи ја обврската за ревидирање на целите во 2021 година усвоен е Ревидираниот национално утврден придонес.

Во NDC од 2015 година државата ги презентирала своите цели кон глобалните напори за климатските промени: *„Да се намалат емисиите на јаглероден диоксид од согорувањето на фосилни горива за 30%, односно за 36% при повисоко ниво на амбиција, до 2030 година во однос на референтното сценарио“*. Фокусот на македонскиот национален придонес е врз ублажувањето на климатските промени, на емисиите на CO₂ од согорување на фосилни горива кои претставуваат речиси 80% од вкупните емисии на стакленички гасови во државата. Најголемиот дел од овие емисиите се од секторите за снабдување со енергија, згради и транспорт.

Ревидираниот NDC е со поамбициозни цели во однос на претходниот, односно поамбициозен придонес кон глобалните напори за намалување на стакленичките гасови: *„во 2030 година да се постигне 51% намалување на емисиите на стакленички гасови во однос на 1990 година, што би значело намалување од 82% на нето емисиите на стакленички гасови до 2030 година“*.

Ова укажува дека Република Северна Македонија ги исполнила обврските од Парискиот договор и на 5 години изготвила ревидиран Национално утврден придонес и поставила поамбициозни цели од претходниот.

3.2.2. Со цел сеопфатен пристап во поставувањето на целите во национално утврдениот придонес потребно е истиот да содржи елементи на ублажување, адаптација, финансирање и информирање.

Од извршената анализа на добиената документација, со ревизијата ги утврдивме следниве состојби:

- Фокусот на Ревидираниот национален утврден придонес е за ублажување на климатски промени и вклучува мерки и политики од секторот енергетика, земјоделство, употреба на земјиште, пренамена на земјиштето и шумарство, отпад и други дополнителни мерки и политики. Истите се разработени во Техничкиот документ кој е составен дел од Ревидираниот NDC.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор

 _____

38

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

- Во Ревидираниот NDC, како и во техничкиот документ *не се предвидени мерки за адаптација* на климатските промени, поради што не се предвидени мерки и политики за прилагодување кон реалната или очекуваната промена на клима и нејзините ефекти. Со прецизно дефинирање на мерките кои треба да се преземат за адаптација ќе се намалат или избегнат штетите, односно ќе се најдат начини за искористување на постојните можности во државата.
- Компонентата за финансирање е содржана во Техничкиот документ прилог на ревидираниот NDC каде детално се дадени мерките и активностите за ублажувањето за кои поединечно се определени потребните финансиски средства за нивна реализација, како и начинот на кои тие ќе бидат обезбедени.
- Компонентата информирање/комуникација е клучна за обезбедување на транспарентност, поддршка и вклучување на сите заинтересирани страни во процесите за справување со климатските промени. Истата е опфатена како во првиот NDC така и во Ревидираниот NDC. Во консултативниот и процесот на планирање учество земале голем број на чинители како: владини институции, меѓу институционални тела, државни агенции и органи, засегнати страни (стопански комори, Фонд за иновации и технолошки развој, НВО, Град Скопје и ЗЕЛС), академски установи, меѓународни и национални донатори и фондови. Во понатамошните фази на процесот, овие субјекти не се вклучени со оглед дека не е воспоставен систем за известување за преземените мерки/политики од Ревидираниот NDC.

Во Република Северна Македонија која на глобално ниво емитува ниско ниво на стакленички гасови, односно 0,02% во вкупните стакленички гасови, порелевантно е да се предвидат мерки и политики за **адаптација кон климатските промени**, од амбициозноста во делот на ублажувањето и намалувањето на емисиите, што не е направено ниту со првиот, ниту со Ревидираниот NDC.

3.2.3. **Ублажувањето** на климатските промени значи првенствено намалување или спречување на емисиите на стакленички гасови и одржливо користење на природните ресурси. Тоа значи употреба на нови технологии и обновливи извори на енергија, употреба на опрема што е енергетски поефикасна или промена во управувањето со енергијата и нејзината потрошувачка, примена на одржливи практики за управување со органските и минералните ѓубрива, одржливо управување со почвата, ефикасно користење на водата и друго. Од тие причини државата треба да донесе стратегија за ублажување на климатските промени во која ќе ги утврди мерките и политиките за справување со климатските промени и да даде насоки во кои треба да се движи државата, а кои понатака поодделно ќе се разработуваат во секторските стратегии.

Со анализа на постојните стратешките документи во Република Северна Македонија, а во врска со мерките и политиките за ублажување на климатските промени го утврдивме следното:

Ревизорски тим:
1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор

39

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

- Во Долгорочна стратегија за климатска акција со акциски план предвидени се мерки и политики кои се однесуваат на ублажување во секторите: енергетика, земјоделство, шумарство и друга намена на земјиштето и отпад. Во стратегијата предвидени се две сценарија за ублажување на климатските промени. Едното е сценарио кое претпоставува транзиција користејќи ги постојните политики и мерки (WEM), а другото разгледува порадикална транзиција користејќи дополнителни политики и мерки (WAM), кои се во согласност со секторските стратегии, а дополнително се разработува периодот од 2040-2050 година, со оглед дека секторските опфаќаат пократок период. На слика бр. 9 прикажани се двете сценарија со политики и мерки за ублажување на климатските промени.

Слика бр. 9 Сценарио со мерки и политики за ублажување на климатските промени

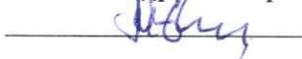
		WEM	WAM	
Предоставки	Општа визија	Транзиција заснована на тековни политики	Транзиција заснована на засилени политики	
	Главни двигатели на побарувачката	Просечна годишна стапка на раст од 3.3%		
	Цени	Пад од 0.3% во 2050 година во споредба со 2017 година		
	Цени на гориво	Врз основа на сценариото „Тековна политика“ на WEO 2017	Врз основа на сценариото „Тековна политика“ на WEO 2017	
Мерки за ублажување	Данок на CO2 воведен во (просечно до 2050 година))	2027 (~35 €/tCO ₂ -eq)	2023 (~110 €/tCO ₂ -eq)	
	Генерирање на енергија	Модернизација на ТЕ со лигнит, засилено производство од ОИЕ	Понатамошно засилено производство од ОИЕ	
	Индустија	Управување со енергетиката, воведување на ефикасни мотори (IE3, IE4), воведување на напредни технологии	Управување со енергетиката, воведување на поефикасни мотори (IE4, IE5), поголема стапка на воведување на напредни технологии (електрификација на индустријата, замена на јаглен со природен гас и биомаса))	
	Енергетика	Транспорт	Електрификација на транспортниот сектор, поголема пенетрација на биодизел и ЦНГ, напредна мобилност	Понатамошна електрификација на транспортот, поставување на водород за тежки товарни возила, поголема пенетрација на биодизел и ЦНГ, напредна подвижност
	Домаќинства	Пенетрација на технологиите ЕЕ и ОИЕ (соларни термални колектори, топлински пумпи, модерни печки на биомаса), подобрување на перформансите на зградите, повеќе CFL и LED осветлување	Поголема пенетрација на технологиите за ЕЕ и ОИЕ (соларни термални колектори, топлински пумпи, модерни печки на биомаса), поголема стапка на подобрување на перформансите на зградите, изградба на пасивни куќи, LED осветлување	
	Комерцијални и услуги	Слично како и за домаќинствата (WEM) + 70% од LED за улично осветлување, зелена набавка	Слично како и за домаќинствата (WAM) + 100% од LED осветлување, подобрени зелени набавки	
	ИПКП	Не се преземени постојни или дополнителни мерки (применет е едноставен модел на регресија)		
	Земјоделство (сточарство))	Ентерична ферментација кај млечни крави, управување со Губриво кај млечни крави, фарми на свињии	Исто како WEM	
	Шумарство	Интегрирано управување со шумски пожари, пошумување	Исто како WEM	
	ЗшДУЗ	Друга употреба на земјиште	Ентерична ферментација кај млечни крави, управување со Губриво кај млечни крави, фарми на свињии Интегрирано управување со шумски пожари, пошумување Конверзија на користење на земјиштето на земјоделски култури над 15% наклон, скалесто одгледување, повеќегодишна трева на наклонети терени (5% -15%), употреба на биоаглен	Исто како WEM
Отпад	Отворање на регионални депонии (механички и биолошки третман, палење), селектирање на хартија, подобро управување со отпад и материјали во индустриски капацитети	Исто како WEM		

Извор: Долгорочна стратегија за климатска акција и акционен план

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

40

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

- За да се постигнат целите за намалување на стакленички гасови по сектори од Ревидираниот NDC предвидени се вкупно 63 политики и мерки за ублажување до 2030 година и тоа во секторите: енергетика; земјоделство, шумарство и друго користење на земјиштето и отпад. Исто така предвидени се дополнителни мерки за ублажување како: воведување данок на CO₂, програма за праведна транзиција, идентификација на соодветна локација за сончеви и ветерни електрани, паметни заедници, поставување на дистрибутивна мрежа, донесување годишна програма за ранливи потрошувачи, учество во развојот на технологии и мерки за енергетска транзиција, подобрена едукација за потребите од одржлива енергија, меѓу секторска и географска мобилност на истражувачите и други.
- Во Четвртиот национален план за климатски промени предвидени се активности за ублажување на климатските промени во Поглавје 4 „Ублажување на климатските промени“ во секторите: енергетика и транспорт, индустриски процеси и употреба на производи, земјоделство, шумарство и друга намена на земјиштето, отпад и 16 дополнителни мерки за ублажување.
- Исто така повеќе секторски стратегии во себе содржат мерки и политики за ублажување на климатските промени како: Стратегија за развој на енергетиката во Република Северна Македонија до 2040 година, Национален план за енергија и клима, Национална транспортна стратегија 2018-2030, Стратегија за земјоделство и рурален развој 2021-2027, Стратегија за родова еднаквост 2022-2027, Национална стратегија за заштита на природата 2017-2027, Национален план за управување со отпад 2020-2030 и други.

Користејќи го секторски пристап „од доле кон нагоре“ се систематизираат мерките и се вградуваат во повисоките документи како што е Долгорочната стратегија и Ревидираниот NDC.

3.2.4. **Адаптацијата** (прилагодувањето) кон климатските промени претставува процес на прилагодување кон реалната или очекуваната промена на клима и нејзините ефекти. Таа се обидува да ги намали или избегне штетите, односно да најде начини за искористување на постојните можности. Во некои природни системи, човечкото влијание може да го олесни прилагодувањето на очекуваната клима и нејзините ефекти.

Иако, Договорот од Париз нема конкретен обврзувачки рок за подготовка на Национален план за адаптација на влијанијата на климатските промени, истиот предвидува државите да се вклучат во процесот на планирање на активностите за адаптација и нивно спроведување, како и известување за адаптација³³.

Со анализа на постојните стратешки документи во Република Северна Македонија, а во врска со мерките и политиките за адаптација кон климатските промени го утврдивме следното:

³³ член 7 од Договорот од Париз

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

41

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

- Во Долгорочна стратегија за климатска акција со акциски план предвидени се две специфични цели кои се однесуваат на адаптацијата. Првата специфична цел е да се изградат цврсти системи за редовно и периодично собирање податоци за производство и распространување на научни и технички знаења, кој систем е клучен за соодветно и навремено реагирање на ефектите од климатските промени, за кои се предвидени соодветни мерки за адаптација кон климатските промени во секторите: водни ресурси, земјоделие, биодиверзитет, здравство и социо-економски. Втората специфична цел е да се зголеми отпорноста на влијанијата на климатските промени врз клучните социо-економски сектори и екосистеми за што е предвидено да се донесе Национален план за адаптација кон климатските промени.

Република Северна Македонија нема донесено Национален план за адаптација, иако уште во 2017 година се започнати активности³⁴ за обезбедување на средства за негово изготвување. Од страна на Зелениот климатски фонд во октомври 2024 година одобрен е грант за проектот „Подобрување на отпорноста во Република Северна Македонија преку интегрирање на адаптацијата во процесите на планирање“³⁵ во износ од 1.946.505 УСД. Преку проектот планирано е да се изготви Национален план за адаптација на климатските промени.

- Потребата од предвидување на мерки за адаптација на климатските промени се препознаени и во секторските стратегии од областа на земјоделството, водостопанство, биодиверзитет, здравство и социо-економски развој³⁶ и истите се вградени во Долгорочната стратегија и во Четвртиот национален план за климатски промени, додека за областите енергетика, транспорт и отпад, не се предвидени мерки за адаптација.

Недонесениот Националниот план за адаптација кон климатски промени и отсуството на интегриран пристап во креирањето на мерки и политики за адаптација, придонеле одредени сектори воопшто да немаат мерки и политики за адаптација кон климатските промени иако адаптацијата игра значајна улога во справувањето со климатските промени.

³⁴ Барање за одобрување на средства до Зелен климатски фонд бр. 09-323/1 од 27.01.2017 година.

³⁵ DECM/ОСИО/2024/014 од 11.10.2024 година

³⁶ Национална стратегија за земјоделство и рурален развој (2021-2027), Стратегија за водни ресурси на Република Македонија (2012-2042), Национална стратегија за биолошка разновидност (2018-2023), Стратегија за адаптација на здравствениот сектор кон климатските промени со акционен план (2011-2015)

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор

 _____

42

3.3. Финансирање на климатските промени

Климатското финансирање има за цел намалување на емисиите, зголемување на понорите на стакленички гасови, како и намалување на ранливоста на антропогените и еколошките системи од влијанијата на климатските промени³⁷. Климатското финансирање може да биде од различен вид и од разновидни извори (развојна помош од донатори, приватни финансии - кредити, концесии), и може да придонесува директно или индиректно кон заштита на климата или да компензира штети и загуби. Финансирањето на климатските промени е предвидено во повеќе стратешки акти како Долгорочната стратегија за климатска акција и акциски план, Ревидираниот NDC и Националниот план за енергија и клима.

Со Долгорочната стратегија за климатска акција со акциски план предвидени се трошоци за спроведување на мерките потребни за исполнување на целите за намалување на емисиите.

Слика 10. Вкупни инвестиции и трошоци во сценарио WEM и WAM - 2020-2050

	WEM	WAM
 Вкупни нето-емисии на стакленички гасови (во споредба со 1990 година)	-23%	-72%
 Вкупни нето-емисии на стакленички гасови (во споредба со 1990 година)	-38%	-90%
 Енергетика	-2%	-64%
 ИПКП	+153%	+153%
 Земјоделие	-34%	-34%
 FOLU (отстранувања)	x18	x18
 Отпад	-2%	-2%
€ Инвестиции (Милијарди ЕУ R) – 2020-2050	19	35
 Вкупни трошоци на системот - Енергетика (Милијарди ЕУ R) – 2020-2050	137	121

Според сценариото WAM, потребни се 35 милијарди евра кумулативни капитални инвестиции во периодот 2020-2050 година, односно 19 милијарди евра кумулативни капитални инвестиции според WEM сценарио, што претставува зголемување на инвестициите за 16 милијарди евра во споредба со WEM сценариото.

Вкупните трошоци на енергетскиот систем се предвидуваат на 121 милијарди евра Според WAM сценариото, што претставува намалување на трошоците на економијата за 16 милијарди евра во споредба со WEM сценариото.

³⁷ Конвенција на обединетите нации за климатски промени (United Nations Framework Convention on Climate Change, 2021)

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

Обврските за известување на државите потписнички на Договорот од Париз, а кои не припаѓаат во Анекс I како што е Република Северна Македонија³⁸ се да обезбедат информации за финансиски ресурси и техничка поддршка за подготовка на нивните национални комуникации, активности поврзани со климатските промени, обезбедени од националниот буџет, како и оние добиени од Зелениот климатски фонд (GCF), Глобалниот еколошки фонд (GEF), страните од Анекс II или билатералните и мултилатералните институции.

3.3.1. Република Северна Македонија како страна на Договорот од Париз и земја во развој има обврска да доставува национални комуникации на секои 4 години и двогодишни извештаи на секои 2 години. Во рамките на двегодишните извештаи, треба да се дадат информации за меѓународните и националните финансиски средства наменети за проекти од областа на климатските промени.

Првиот, вториот и третиот национален извештај за климатски промени се усвоени од Владата на Република Северна Македонија и доставени до Секретаријатот на UNFCCC во 2003, 2008 и 2014 година соодветно. Во 2023 година, донесен е Четвртиот национален план за климатски промени кој ги сумира активностите направени во земјата во делот на управување со климатските промени. Донесени се и три двогодишни ажурирани извештаи (BURs), (последниот во 2021 година) за да се надолжат наодите и препораките од Националните извештаи, како и резултатите од тековните комплементарни проекти во земјата.

Од извршената анализа на извештаите, со ревизијата ги утврдивме следниве состојби:

- Во Третиот двогодишен извештај од 2021 година нема достапни информации за средствата наменети за мерките поврзани со климатските промени во релевантните сектори во државата, а се реферира за добиените меѓународни финансиски средства за период од 2015 до 2020 година, за 297 проекти поврзани со климата, во износ од 846.796.137 УСД, прикажани на слика бр. 11. Средствата во износ од 127.196.732 УСД се доделени на институциите кориснички, за 103 проекти поврзани со климата, а со национално кофинансирање добиени се средства во износ од 719.599.405 УСД за: 182 проекти поврзани со климата, финансирани преку ИПА I, III, CBC, Balkan Med и H2020). Од вкупната добиена поддршка 78% се однесува на проекти специфични за климата (CS), а 22%, се за проекти што се релевантни за климата (CR).

³⁸ FCCC/CP/2002/7/Add.2 и Dec.2/CP.17 Annex III

КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “

Слика бр. 11 Меѓународни финансиски средства за период 2015 - 2020 година

Во поглед на националните средства за климатска акција, извештајот реферира за направената проценка со примена на Рио методологијата на OECD на ниво на главниот град на државата - Скопје, за период 2018-2019. Град Скопје има спроведено вкупно 37 проекти за климатските промени, а вкупниот износ на средства кои Градот ги инвестирал во овие проекти е 5.608.527 УСД.

- Во периодот 2021-2024 година, државата нема изготвено двогодишен извештај поради што не се достапни официјални финансиски податоци. Во 2023 година, е донесен Четврт национален план кој исто така не дава нови финансиски податоци односно повторно ги содржи оние расположливи за периодот опфатен со Третиот двогодишен извештај (до 2019 година). Во периодот 2020 - 2024 година, од фондовите (GEF и GCF) одобрени се 18 проекти за кои се обезбедени средства во вредност од 365.742.943 УСД во вид на грант и 53.156.158 УСД кофинансирање. Детален преглед на проектите се прикажани во Прилог 2 и 3 на овој Извештај.

Новопоставениот механизам за следење за меѓународните климатските финансии го отежнува процесот на известување и транспарентност, а необезбедените целосни податоци за финансиската поддршка не даваат јасна слика за расположливите и искористените средства за финансирање на проекти поврзани со климатските промени.

3.3.2. Република Северна Македонија се подготвува да започне процес на интегрирање на прашањата за животната средина, енергијата и климатските промени во националните планови и во буџетот, со цел посоодветно да ги распределува буџетските средства поврзани со климатските промени и истовремено да ги генерира информациите што се потребни за следење и известување во врска со постигнатиот напредок за ублажување и адаптација на климатските промени.

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

45

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

Во рамките на Четвртиот национален план за климатски промени, изготвени се Критериумите за определување на програмите/проектите/акциите за климатски промени и на најсоодветна методологија за редовно собирање податоци и информации за националните и локалните алокации за климатско финансирање. Притоа, направена е диференцијација на програмите како климатски специфични (директно поврзани со климатските промени) и климатски релевантни (немаат климатската акција како цел, но може да резултираат со придобивки во ублажувањето, односно во адаптирањето кон климатските промени). За оцена на релевантноста на климатското финансирање, утврден е Метод за утврдување на индексот на климатска релевантност.

Во рамките на проектот „Зајакнување на институционалните и техничките капацитети за подобрување на транспарентноста во рамките на Договорот од Париз“, што го спроведе Министерството за животната средина и просторно планирање, со техничка помош од GEF и UNDP изработен е документ „Климатско означување на буџетот“. Во него е предвидено развивање на систем за буџетско означување. Предвидено е истото да се направи етапно во неколку чекори и тоа:

1. Воспоставување на системот преку идентификување на приоритетните сектори, утврдување на опфатот и проверка на структурата на буџетот и шифрите за што е предвиден период на реализација од јануари до април 2021 година;
2. Изведба на технички дизајн преку дефинирање на активностите поврзани со климатски промени, изработка на типологија, Развивање на критериуми и методологија за означување како и оценување и мерење на степенот на релевантност на буџетот поврзан со климатските промени за што е предвиден период за реализација април -јуни 2021 година
3. Спроведување на концептот преку подготовка на упатство, известување до секторите преку споделување патоказ, градење на капацитетите и подготовка на Буџетски циркулар за што е предвиден рок за реализација јули 2022 година.

Со ревизијата утврдивме дека во Република Северна Македонија сеуште нема воспоставено систем за климатско означување на буџетот иако согласно изготвените акти истото било планирано да се спроведе до јуни 2022 година.

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

46

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

Слика бр. 12 Временска рамка за спроведување на климатско означување на буџетот

Чекори	Патоказ за спроведување на КОБ	2021								2022			
		Месеци	Јан-март	Апр-јуни	Јули	Авг	Септ	Окт	Ное	Апр	Мај	Јун	
Воспоставување на КОБ	Идентификување на приоритетните сектори												
	Идентификување на релевантните министерства и институции												
	Опфатот на КОБ												
	Проверка на структурата на буџетот и шифрите на сметките												
Технички концепт	Дефинирање на активностите поврзани со КП												
	Изработка на типологија												
	Развивање на критериуми и методологија за означување												
	Оценување и мерење на степенот на релевантност на буџетот поврзан со климатските промени												
Спроведување на концептот	Година I	Креирање на климатска ознака											
		Поврзување со системот на МФ											
		Ориентација на персоналот на МФ за климатско означување											
		Означување на програмите поврзани со климатските промени											
	Година II	Подготовка на упатство											
		Комуникација со секторите											
		Градење на капацитетите на ресорните министерства											
		Краток опис на политиките со препораки за креаторите на политиките											
		Буџетски циркулар											

Извор: Климатско означување на буџетот

Законот за животна средина не го регулира прашањето за климатските финансии и нивното следење ниту Законот за буџетите го предвидува климатското означување, а сеуште не е донесен закон за климатска акција, поради што и спроведувањето на овие активности нема законска основа и обврска за чинителите вклучени во процесот.

Согласно постојните нормативни решенија и можности во Република Северна Македонија при подготовка на буџетот се користи преодно решение кое подразбира функционална и програмска класификација на приходите и расходите за подобро „идентификување на специфичните намени и извори на буџетските средства и за презентирање и систематско следење на приходите и на другите приливи и расходи и други одливи според надлежен орган, економска намена, функција, програма и извор на финансирање“³⁹.

Сегашната буџетска класификација на приходите и другите приливи и на расходите и другите одливи не овозможува целосно јасна и прецизна слика за тоа колку од средствата планирани и реализирани со буџетот се насочени во функција на климатските промени.

Поради тоа не може да се утврди националното учество во финансирањето проекти од областа на климатските промени во кое е потребно да се вклучат трошоците во секторите (вода, енергија, инфраструктура, земјоделство, шумарство, биолошка разновидност итн.) во јавниот, во приватниот, во граѓанскиот и во академскиот сектор.

³⁹ Закон за буџетите (Службен весник на Република Северна Македонија 203/2022)

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

4. ЗАКЛУЧОК

Веруваме дека спроведената ревизија ни даде основа да го изразиме следниот заклучок:

Со спроведената ревизија и применетата ревизорска методологија, прибраните ревизорски докази, стекнавме разумно уверување дека во Република Северна Македонија исполнети се основните предуслови и постигнат е одреден напредок во креирањето на политиките, но потребни се дополните мерки и активности за воспоставување механизми и системи за справување со климатските промени.

Постојното законодавство од областа на животната средина регулира одредени прашања поврзани со климатските промени, но истите не се доволни да се воспостави систем со кој државата ќе управува со климатските промени. Оддолжувањето на постапката за донесување на законот за климатска акција која трае повеќе од 5 години придонесува државата да нема воспоставен институционален систем, координација и комуникација помеѓу институциите вклучени во процесот на климатски промени. Поради слабите административни капацитети, не е обезбедена единствена база на податоци потребна за изготвување и ажурирање на Национален инвентар на стакленички гасови и истиот се изработува со помош на меѓународни проекти. Последни расположливи податоци се однесуваат за 2019 година, односно државата нема информација за емисии на стакленички гасови за период од 5 години, што не претставува добра основа за креирањето на политиките и управувањето со климатските промени. Со Долгорочната стратегија за климатска акција државата се обврзала да ги намали нето емисиите на стакленички гасови (без вклучени МЕМО емисии) до 2050 годна за 72% во однос на 1990 година, односно не утврдила „нето нула“ емисии со што не ги исполнила обврските со Европскиот зелен договор. Државата се обврзала до 2030 година да ги намали нето емисиите на стакленички гасови за 82% во однос на 1990 година, а во 2019 намалувањето е за 9,2%. Не воспоставените механизми за мониторинг од страна на МЖСПП и не известувањето од страна на надлежните министерства, придонесува државата да не може да направи проценка на релевантноста на мерките и ефектите од истите.

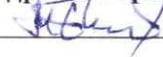
Република Северна Македонија како страна на Договорот од Париз уште во 2015 година го утврдила својот придонес во глобалните напори за климатски промени со Првиот NDC, а во 2021 година ги зголемила своите амбиции со Ревидираниот NDC. Во истиот се вклучени политиките и мерките за ублажување на емисиите на стакленички гасови иако не е донесена Стратегија за ублажување како посебен стратешки документ. Не е донесен национален план за адаптација, иако за државата која учествува само со 0,02% во глобалните емисии на стакленички гасови значајно е да се креираат политики и мерки за адаптација. Имајќи во предвид дека за секторските стратегии не се воспоставени механизми за следење на мерките и активностите, не може да се потврди дали истите се соодветни за постигнување на поставените цели со Ревидираниот NDC.

Во Долгорочната стратегија за климатска акција, државата предвидела дека за периодот од 2020-2050 година, ќе бидат потребни капитални инвестиции од 35 милијарди евра и трошоци во енергетскиот сектор од 121 милијарда евра за реализација

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

48

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

на политиките и мерките. Не воспоставениот механизам за следење, редовно известување и климатско означување на буџетот не обезбедуваат целосност на податоците за климатските финансии на државата, транспарентност и отчетност на добиените/ искористените средства за постигнување на целите поврзани со климатски промени.

Ревизорски тим:

1.
2.
3.

Овластен државен ревизор

49

5. ПРЕПОРАКИ

Од ревизијата произлегоа препораки за надлежните институции во насока на надминување и подобрување на утврдените состојби.

МЖСПП да преземе мерки и активности за:

- 1.1. Интензивирање на активностите за донесување на Законот за климатска акција. (Точка 3.1.1 и 3.1.3).
- 1.2. Доставување на предлог листа на субјекти до Владата, кои поседуваат податоци за антропогените емисии на стакленички гасови во атмосферата по извори и понори и донесување на решение за определување на податоците за емисии на стакленички гасови кои субјектите се должни да ги доставуваат до МЖСПП и воспоставување на Национален систем за инвентаризација на емисии на стакленички гасови (Точка 3.1.2).
- 1.3. Ревизија на Долгорочната стратегија за климатска акција и Ревидираниот национално утврден придонес во однос на целите за намалување на стакленички гасови со цел предвидување на климатска неутралност на Република Северна Македонија до 2050 година и постигнување на целите од меѓународните договори (точки 3.1.5 и 3.1.6).
- 1.4. Вклучување на единиците на локалната самоуправа во изработка на Националниот план за климатски промени преку Министерството за локална самоуправа како одговорно за креирање на политиките на локално ниво (точка 3.1.8).
- 1.5. Воспоставување на систем за мониторинг и известување од страна на органите, институциите и другите правни лица вклучени во климатските промени за реализација на мерките и активностите утврдени со Акцискиот план на Националниот план за климатски промени (точка 3.1.9).

Владата да преземе мерки и активности за:

- 1.6. Донесување на одлука за измена на составот на националниот комитет за климатски промени и негово ставање во функција до донесување на Законот за климатска акција (Точка 3.1.4)
- 1.7. Интензивирање на активностите за донесување на Национален план за адаптација и вклучување на мерките и политиките за адаптација во Национално утврдените придонеси (точка 3.2.2 и 3.2.4.).

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ОД РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
„ ПОДГОТВЕНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО СПРАВУВАЊЕТО СО
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ “**

Владата во соработка со Министерството за финансии да преземе мерки и активности за:

- 1.8. Воспоставување на база на податоци за меѓународни финансии за климатски промени како и механизам за следење на домашните финансии за климатски промени и известување согласно меѓународните обврски (точка 3.3.1. и 3.3.2.)

МЖСПП и МЕРМС да преземат мерки и активности за:

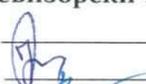
- 1.9. Доекипирање на единиците за климатска акција со квалификуван кадар со цел воспоставување на функционални органи и тела за спроведување на активностите поврзани со климатска акција (точка 3.1.8.).

Генерален Секретаријат на Владата на Република Северна Македонија, МЗШВ, МТ, МФ да преземат мерки и активности за:

- 1.10. Воспоставување на единица за климатска акција или предвидување на надлежности/работни задачи на одредени работни позиции за спроведување на активностите поврзани со климатска акција (точка 3.1.8.).

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Овластен државен ревизор

 _____

51

КРИТЕРИУМИ И ИНДИКАТОРИ ЗА ОЦЕНКА

Главно прашање: „Дали Владата воспоставила механизми, системи и политики за ефикасно справување со климатските промени?“

Специфично прашање	Потпрашање	Критериуми за оценка	Индикатори
1	2	3	4
Дали Владата има воспоставено институционални структури, законодавство, стратешко планирање, координација и комуникација, мониторинг и контрола и транспарентност потребни за ефикасно управување со климатските промени?	Дали државата има национална законска рамка усогласена со Парискиот договор? Дали се воспоставени органи и тела за управување со климатските промени?	Закон за климатска акција, Закон за животна средина и Закон за енергетика. Одлука за формирање на Национален комитет за климатски промени	Климатските акции се законски регулирани Институциите вклучени во климатските промени имаат прецизно дефинирани надлежности, има меѓу ресорско тело за координација и нема преклопување на надлежностите
	Дали државата има план и стратегија која ги дефинира активностите за климатски промени на долг рок?	Долгорочна стратегија за климатска акција со акциски план	Донесена долгорочна стратегија која ги дефинира амбициите на државата за 2030 или 2050 година која е усогласена со националните придонеси и со целите за одржлив развој

	<p>Дали државата ги има утврдено климатските ризици, врши нивна проценка и обновување?</p>	<p>Националната платформа за намалување на ризици од несреќи и катастрофи, Националната стратегија за земјоделство и рурален развој 2021-2027 година, Среднорочен план на активностите на Народната банка во доменот на управување со ризиците поврзани со климатските промени за периодот 2023 – 2025 година и Стратегија за адаптација на здравствениот сектор кон климатските промени во Република Македонија со акционен план 2011 – 2015 година.</p>	<p>Правилно утврдени ризици кои имаат влијание на различни сфери од човечкиот живот, нивно редовно следење и ажурирање</p>
	<p>Дали се воспоставени механизми за хоризонтална и вертикална координација помеѓу институциите и засегнатите страни?</p>	<p>Законот за изменување и дополнување на законот за организација и работа на органите на државната управа, Правилник за систематизација на институциите вклучени во климатски промени</p>	<p>Воспоставена меѓусебна координација и комуникација на сите чинители вклучени во климатските промени и визија и цел од долгорочната стратегија интегрирани во агендите на ресорните министерства и општините, како и вклученост на сите засегнати страни во креирање на политиките за климатски промени</p>

	<p>Дали е воспоставен механизам за следење на напредокот во имплементацијата на климатските промени?</p>	<p>Закон за животна средина, Закон за енергетика, Предлог закон за климатска акција</p>	<p>Секторите вклучени во климатските промени извествуваат периодично за преземените мерки и активности за ублажување и адаптација со што се следи напредокот кон остварување на обврските изразени во NDC и намалувањето на емисиите на стакленички гасови</p>
	<p>Дали државата има национални механизми за транспарентност?</p>	<p>двегодишни извештаи за транспарентност (BTR)</p>	<p>општеството односно јавноста може да следи како земјата напредува кон дефинираните национални цели поврзани со климатските промени</p>
<p>Дали Владата воспоставила ефикасни политики и мерки за ублажување и адаптација на климатските промени?</p>	<p>Дали Национално определениот придонес се ажурира на секои 5 години со поамбициозни цели од претходните и ги вклучува компонентите адаптација, ублажување, финансирање и информирање?</p>	<p>Ревидиран Национално утврден придонес (ENDC)</p>	<p>Донесен е Ревидиран национален придонес во кој се предвидени поголеми амбиции за намалување на емисиите и детално се разработени активности за ублажување, адаптација, финансирање и извествување и таргети за секој поединечен сектор</p>
	<p>Дали се воспоставени политики за ублажување и адаптација на</p>	<p>Стратегија за ублажување и Национален план за адаптација</p>	<p>Донесена стратегија за ублажување (mitigation) на климатските промени во која се инкорпорирани секторските</p>

	<p>климатските промени со конкретни активности во секој од секторите?</p>		<p>плани за енергетика, транспорт, земјоделие и други. Национален план за адаптација во кој се разработени активности по сектори кои се усогласени со стратешките документи и секторски планови</p>
<p>Дали Владата обезбедила финансиски средства за спроведување на активности за ублажување и адаптација со климатските промени?</p>	<p>Дали е воспоставен систем на управување со климатските финансии во кој има инструменти за климатско буџетирање?</p>	<p>Буџет на Република Северна Македонија</p>	<p>Во Буџетот на државата се содржат активностите за справување со климатските промени предвидени во стратешките документи</p>
	<p>Дали Владата преземала мерки и активности за мобилизирање на меѓународни финансии и финансии од приватни инвеститори за климатски промени?</p>	<p>Проекти од Зелен климатски фонд и Глобален еколошки фонд</p>	<p>Искористување на зелениот фонд со проекти кои се предвидени во стратешките документи за климатски промени и мерки и политики за привлекување на инвестиции од страна на приватни компании</p>

Проекти финансирани од Зелен климатски фонд за период 2020-2024 година					УСД
	Име на проектот	Акредитиран субјект	Финансиска конструкција		
			GCF	грант	кофинансирање
1	„Зајакнување на капацитетите на земјата за адаптација и ублажување на климатските промени и финализирање на Програмата за работа на земјата за Република Северна Македонија“	ФАО	663.245	663.245	
2	„Градење капацитети за одржлив и климатски отпорен развој на човечкиот капитал, зајакнување на подготвеноста и пристапот до климатски финансии во секторите здравство, образование и социјална заштита во Северна Македонија“	ГиЗ	919.715	919.715	
3	Зајакнување на капацитетите и развој на стратешки рамки за градење општество со ниски јаглерод и климатски отпорни во Република Северна Македонија	ФАО	633.221	633.221	
4	„Поддршка од GCF за подобрување на капацитетите за пристап до финансии за климата“	Е.Со	Техничка помош		
5	Национален план за адаптација	УНДП	1.800.000.000	1.800.000.000	
6	FP 151_FP 152_ Техничка помош и Equity_Global Sub National Climate Fund	IUCN (Меѓународна унија за зачувување на природата)	18,5 мил. УСД GCF побарани Вкупни финансии 28 милиони УСД за техничка помош	18.500.000	
7	FP 194_PEEB Cool програма	GIZ/ AFD	Буџет на проектот - 1.400.000.000 УСД Расположливи средства за РСМ (во моментот) 5 милиони грант 22	236.466.083	
8	GCP /MCD/011/GCF „Адаптација на земјоделството во Северна Македонија преку трансфер на климатски ризик и одржливи земјоделски производствени практики“	ФАО	Буџет на проектот: 61 000 000 УСД	51.000.000	10000000
9	Развој на наводнувањето и климатска адаптација на земјоделството во полусушните региони на Пелагонија и Струмица	ФАО	Буџет на проектот: 56 600 000 УСД (Грант)	50.000.000	6600000
Вкупно				355.966.083	16.600.000

Проекти финансирани од ГЕФ за период 2020-2024 година			во УСД
Проект	агенција	грант	Кофинансирање
Развој на Првиот двогодишен извештај за транспарентност на Северна Македонија и комбинираниот Втор двогодишен извештај за транспарентност и Петтата национална комуникација за климатските промени во рамките на UNFCCC (BTR1 и BTR2/NC5)	УНДП	1.233.000	
Зајакнување на институционалните и техничките македонски капацитети за зајакнување на транспарентноста во рамката на Парискиот договор	УНДП	1.320.000	1.410.000
Четврта национална комуникација и трет двогодишен ажуриран извештај за климатските промени во рамките на UNFCCC	УНДП	852	350
Втор двогодишен ажуриран извештај за климатските промени	УНДП	352	74
Првиот двогодишен ажуриран извештај на Македонија	УНДП	321.461	106
Катализирање на пазарната трансформација за индустриска енергетска ефикасност и забрзување на инвестициите во најдобрите достапни практики и технологии во Република Македонија	УНДП	1.400.000	5.904.628
Програма за одржлива енергија	Светска банка	5.500.000	26.700.000
Активности што овозможуваат климатски промени (Фаза II)	УНДП	100	
Овозможување на ПЈР на Македонија да ја подготви својата прва национална комуникација како одговор на нејзините обврски кон UNFCCC	УНДП	345	
Мини-хидроенергетски проект	Светска банка	750	2.541.000
Вкупно		9.776.860	36.556.158

Министерство за животна средина
и просторно планирањеMinistria e Mjedisit Jetësor
dhe Planifikimit Hapësinor

Арх.бр.: 02-2115/2

Дата: 19-05-18

Nr. arkivi:

Data:

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА - РЕПУБЛИКА Е МАКЕДОНИСË СË ВЕРИУТ
ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА
ENTI SHTETËTOR I REVIZIONIT
СКОПЈЕ - ШКУП

Примено:			
Регулатор ме: 02-06-2025			
Орг. Единица:	Број:	Прилог:	Број на документ:
Nj. org:	Nr.:	Shifroje:	
			17-251/18

Drejtuar:

Entit Shtetëror të Revizionit

Rruga: Pavel Shatev 2, Pallati Emanuel Çuçkov
1000 Shkup

✓ До:

Државен завод за ревизија

Ул: Павел Шатев 2, Палата Емануел Чучков
1000 Скопје

Lënda: Mendim mbi draft-raportin

Предмет: Мислење по нацрт-извештај

Во врска со добиениот нацрт извештај од ревизијата на успешност "Подготвеност на Република Северна Македонија во справувањето со климатските промени", Министерството за животна средина и просторно планирање укажува дека интензивирање на активностите за донесување на Законот за климатска акција (препорака 1.1) не е во единствена ингеренција на министерството, така што предлагаме да се разгледа можноста оваа препорака да се пренесе во мерки и активности на Владата на Република Северна Македонија.

Ова го образложуваме со фактот што беа добиени 24 Мислења, кои министерството ги разгледа и ги вгради забелешките кои беа прифатливи и моментно е во фаза на очекување на прифаќање од страна на институциите.

Во однос на препораката бр. 1.3 укажуваме на фактот дека ревизија и усвојување на документите од препораката бр. 1.3 не зависи исклучиво од министерството, туку и двата цитирани документи се усвојуваат на ниво на влада, односно станува збор за цели во различни сектори со потенцијал за намалување на емисиите на стакленички гасови заради постигнување на климатска неутралност до 2050 год.

Упатуваме на фактот дека прелогот на Закон за климатска акција ја дефинира оваа цел и упатува на изработка на секторски патокази за секторите со потенцијал за намалување на емисиите на стакленичките гасови (енергетика, транспорт,

Në lidhje me raportin paraprak të pranuar nga revizioni i suksesit "Përgatitja e Republikës së Maqedonisë së Veriut për përballjen me ndryshimet klimatike", Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor thekson se intensifikimi i aktiviteteve për miratimin e Ligjit për Veprim Klimatik (rekmandimi 1.1) nuk është në kompetencë të vetme të ministrisë. Për këtë arsye, propozojmë të shqyrtohet mundësia që ky rekomandim të përfshihet në masa dhe aktivitete në kuadër të përgjegjësiive të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Këtë e arsyetojmë me faktin se janë pranuar 24 Mendime, të cilat ministria i ka shqyrtuar dhe ka përfshirë vërejtjet që ishin të pranueshme, dhe aktualisht ndodhet në fazën e pritjes së pranimit nga ana e institucioneve.

Në lidhje me rekomandimin nr. 1.3, theksojmë faktin se rishikimi dhe miratimi i dokumenteve të përmendura në këtë rekomandim nuk varet ekskluzivisht nga ministria, pasi të dy dokumentet e cituara miratohen në nivel qeveritar, gjegjësisht bëhet fjalë për qëllime në sektorë të ndryshëm që kanë potencial për uljen e emetimeve të gazrave serrë, me qëllim arritjen e neutralitetit klimatik deri në vitin 2050.

Theksojmë se projektligji për Veprim Klimatik e definon këtë qëllim dhe parashikon hartimin e udhërrëfyesve sektorialë për sektorët me potencial për ulje të emetimeve të gazrave serrë (energji, transporti, industria, bujqësia, mbeturinat). Për këtë arsye, konsiderojmë se është më e

индустрија, земјоделство, отпад) така што можеби поупатно е да се реформулира препораката 1.3 во насока да се препорача дека секторските политики треба да се усогласат со долгорочната цел за климатска неутралност.

Во однос на препораката бр. 1.5, укажуваме дека воспоставување на систем од страна на органите, не може да е единствена задача на Министерството за животна средина и просторно планирање, така што сметаме дека препораката треба да е поместена во делот кој се однесува на обврски на органите, или да се преформулира во смисла на тоа дека обврска на министерството е воспоставување на единица за следење и мониторирање на емисиите на стакленички гасови.

përshtatshme që rekomandimi 1.3 të reformulohet, në mënyrë që të rekomandohet përputhja e politikave sektoriale me qëllimin afatgjatë për neutralitet klimatik.

Në lidhje me rekomandimin nr. 1.5, theksojmë se krijimi i një sistemi nga ana e institucioneve nuk mund të jetë detyrë e vetme e Ministrisë së Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor, prandaj konsiderojmë se ky rekomandim duhet të zhvendoset në pjesën që ka të bëjë me detyrimet e institucioneve, ose të riformulohet në mënyrë që të theksohet se obligim i ministrisë është krijimi i një njësie për ndjekjen dhe monitorimin e emetimeve të gazrave serrë.

Со почит

Me respekt,

Државен секретар/Sekretar shtetëror
RESMI EJUJ

Изготвил/Përgatiti:

Теодора О. Грнчаровска, државен советник/këshilltare shtetërore

**Одговор
на забелешки на
Нацрт извештај на Овластениот државен ревизор**

Добиени се забелешки на Нацрт извештајот на Овластениот државен ревизор за извршена ревизија на успешност на тема „Подготвеноста на Република Северна Македонија за справување со климатските промени“ и тоа:

- бр. 02-2115/2 од 19.05.2025 година од Министерството за животна средина и просторно планирање од страна на г. Ресми Ејупи, државен секретар, заведени во Државниот завод за ревизија под бр. 17-251/8 од 02.06.2025 година, кои се разгледани, иако согласно член 30 од Законот за државната ревизија, само законскиот застапник на субјектот и лицето кое било одговорно на субјектот на ревизија во периодот за кој е вршена ревизијата, имаат право во рок од 30 дена од денот на приемот на нацрт извештајот да поднесат забелешки.

Во функција на транспарентност во постапката и во интерес на веродостојноста и утврдување на фактичката состојба, забелешките се разгледани од страна на Овластениот државен ревизор и констатирано е следното:

1. Забелешката на препораката 1.1., која се однесува на интензивирање на активностите од страна на Министерството за животна средина и просторно планирање за донесување на Законот за климатска акција, **не се прифаќа**, поради недоставени дополнителни докази кои ќе ја оспорат утврдената состојба, а даденото образложение ревизијата го имаше во предвид во текот на ревизијата. Во забелешката е наведено дека Министерството за животна средина и просторно планирање не е единствена институција надлежна за интензивирање на активностите за донесување на Законот и се однесува на несоодветно разграничување на надлежностите на институциите, кое ревизијата ги имаше во предвид и истото е вклучено во точката 3. Ревизорски наоди наод 3.1.1. Управување со климатските промени.
2. Забелешката на препораката 1.3 која се однесува на Министерството за животна средина и просторно планирање да изврши ревизија на Долгорочната стратегија за климатска акција и Ревидираниот национално утврден придонес во однос на целите за намалување на стакленички гасови со цел предвидување на климатска неутралност на Република Северна Македонија до 2050 година и постигнување на целите од меѓународните договори, **не се прифаќа**, поради недоставени дополнителни докази кои ќе ја оспорат утврдената состојба, а даденото образложение ревизијата го имаше во предвид во текот на ревизијата. Во забелешката е наведено дека

Ревизорски тим:

1.
2.
3.
4.
5.

Овластен државен ревизор

Министерството за животна средина и просторно планирање не е единствена институција надлежна за Долгорочната стратегија за климатска акција и Ревидираниот национално утврден придонес, односно дека истите се усвојуваат на Влада, што не го оспорува фактот дека министерството е надлежно за креирање на политиките и истото ги предлага на Владата овие стратешки документи, а во нив не е предвидена климатска неутралност до 2050 година, констатирано во точка 3.1.5 од Ревизорски наоди.

3. Забелешката на препораката 1.5 која се однесува на Министерството за животна средина и просторно планирање за воспоставување на систем за мониторинг и известување од страна на органите, институциите и другите правни лица вклучени во климатските промени за реализација на мерките и активностите утврдени со Акцискиот план на Националниот план за климатски промени, **не се прифаќа**, поради недоставени дополнителни докази кои ќе ја оспорат утврдената состојба. Во забелешката е наведено дека на Министерството за животна средина и просторно планирање не е единствена обврска туку и на органите, не го оспорува фактот што воспоставувањето на систем за мониторинг е законска обврска на Министерството за животна средина и просторно планирање, констатирано во точка 3.1.9 од Ревизорски наоди.

Ревизорски тим:

1.
 2.
 3.
 4.
 5.

Овластен државен ревизор

